EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 16.5.2006
SEC(2006) 595

KOMISIJAS DARBA DOKUMENTS

BULGĀRIJA

Pārraudzības ziņojums, 2006. gada maijs

{COM(2006) 214 galīgā versija}

KOMISIJAS DARBA DOKUMENTS

BULGĀRIJA

Pārraudzības ziņojums, 2006. gada maijs

SATURA RĀDĪTĀJS

1.	IEVADS	4
2.	POLITISKIE KRITĒRIJI	5
2.1.	Vispārējs novērtējums	12
3.	EKONOMISKIE KRITĒRIJI	13
3.1.	Vispārējs novērtējums	16
4.	SAISTĪBAS UN PRASĪBAS, KAS IZRIET NO PIEVIENOŠANĀS SARUNĀM	17
4.1.	*Acquis* nodaļas	17
4.1.1.	1. nodaļa: Brīva preču aprite	17
4.1.2.	2. nodaļa: Personu brīva pārvietošanās	18
4.1.3.	3. nodaļa: Pakalpojumu sniegšanas brīvība	18
4.1.4.	4. nodaļa: Kapitāla aprites brīvība	20
4.1.5.	5. nodaļa: Uzņēmējdarbības tiesības	20
4.1.6.	7. nodaļa: Lauksaimniecība	21
4.1.7.	8. nodaļa: Zivsaimniecība	25
4.1.8.	9. nodaļa: Transporta politika	25
4.1.9.	10. nodaļa: Nodokļu uzlikšana	26
4.1.10.	13. nodaļa: Sociālā politika un nodarbinātība	27
4.1.11.	14. nodaļa: Enerģētika	29
4.1.12.	15. nodaļa: Rūpniecības politika	29
4.1.13.	19. nodaļa: Telekomunikācijas un informācijas tehnoloģijas	30
4.1.14.	21. nodaļa: Reģionālā politika un strukturālo instrumentu koordinācija	31
4.1.15.	22. nodaļa: Vide	32
4.1.16.	23. nodaļa: Patērētāju tiesību un veselības aizsardzība	33
4.1.17.	24. nodaļa: Sadarbība tieslietu un iekšlietu jomā	34
4.1.18.	25. nodaļa: Muitas savienība	38
4.1.19.	28. nodaļa: Finanšu kontrole	38
4.2.	*Acquis* tulkošana bulgāru valodā	39
4.3.	Vispārējs novērtējums	40

1. Ievads

Pievienošanās sarunas ar Bulgāriju tika sekmīgi pabeigtas 2004. gada decembrī. Pievienošanās l īgums tika parakstīts 2005. gada aprīlī. Bulgārija un 14 dalībvalstis jau ir šo līgumu ratificēju šas. Līgums paredz, ka pievienošanās notiks 2007. gada 1. janvārī, ja Padome pēc Komisijas ieteikuma nepieņems lēmumu atlikt to līdz 2008. gada 1. janvārim.

Sarunu rezultātā Eiropas Savienība nolēma, ka tā turpinās stingri uzraudzīt Bulgārijas gatavo šanos iestājai ES un tās sasniegumus un ka šajā sakarā Komisija arī turpmāk iesniegs gada zi ņojumus par Bulgārijas progresu ceļā uz pievienošanos ES un vajadzības gadījumā arī ieteikumus.

Savu pirmo šāda veida ziņojumu Komisija iesniedza 2005. gada oktobrī. Šis ziņojums parādīja, ka Bulgārija ir samērā labi sagatavojusies iestājai ES. Tajā tika norādītas vairākas jomas, kurās jāiegulda papildu darbs, lai pabeigtu sagatavošanas darbus. Komisija nolēma pastiprināt p ārraudzību un nākamo ziņojumu iesniegt 2006. gada pavasarī.

Šis ziņojums sniedz pārskatu par Bulgārijas gatavošanos dalībai ES, koncentrējot uzmanību uz jomām, kurās nepieciešami tālāki uzlabojumi, ņemot vērā trīs Kopenhāgenas pievienošanās krit ērijus. Ziņojums attiecīgi sastāv no trīs galvenajām daļām:

- *Pirmā daļa* izvērtē politiskos jautājumus, attiecībā uz kuriem saskaņā ar iepriekšējo zi ņojumu bija nepieciešami tālāki uzlabojumi.

- *Otrā daļa* izvērtē ekonomiskos jautājumus, attiecībā uz kuriem saskaņā ar iepriekšējo zi ņojumu bija nepieciešami tālāki uzlabojumi.

- *Trešā daļa* izvērtē, kā Bulgārija ir īstenojusi saistības un prasības, kas izriet no pievienošan ās sarunām.

Ziņojumā uzskaitīti panākumi, kas gūti kopš 2005. gada oktobra, un nepilnības politikā, tiesību aktos un to īstenošanā, kas jānovērš. Pamatojoties uz to, kopā ar šo ziņojumu iesniegtajā atsevi šķajā paziņojumā Komisija apskata jautājumu par to, vai tai būtu jāiesaka atlikt pievienošanos.

Šis ziņojums atspoguļo stāvokli 2006. gada aprīļa beigās. Tā sagatavošanā ir izmantoti dažādi informācijas avoti. Bulgārijai tika lūgts sniegt informāciju par tās gatavību iestājai ES. Ziņojum ā izmantota arī Asociācijas nolīguma ietvaros sniegtā informācija un speciālistu salīdzinošā p ārskatīšana[1], kas veikta, lai izvērtētu Bulgārijas administratīvo rīcībspēju konkrētās jomās. Ir ņemtas vērā Padomes apspriedes un Eiropas Parlamenta ziņojumi[2] un lēmumi. Vajadzības gad ījumā Komisija ir izmantojusi arī dažādu starptautisko organizāciju, starptautisko finanšu iestā žu un nevalstisko organizāciju novērtējumus.

2. POLITISKIE KRITĒRIJI

Ievads

[1] Speciālistu veikta salīdzinošā pārskatīšana ir dalībvalsts ekspertu novērtējums par kandidātvalsts gatav ību iestājai ES konkrētās jomās. Šie eksperti ir atbildīgi par savu ziņojumu saturu.

[2] Referents ir van Ordena kungs.

Komisija uzskata, ka Bulgārija atbilst ES dalības politiskajiem kritērijiem un ka tā nepārtraukti ir centusies nodrošināt šo atbilstību jau kopš 1997. gada.

Šā ziņojuma mērķis ir sniegt novērtējumu par jomām, kurās saskaņā ar 2005. gada oktobra p ārraudzības ziņojumu bija nepieciešami tālāki uzlabojumi. Ziņojumā minētas astoņas šādas jomas: valsts pārvaldes reforma; tiesvedības sistēma; cīņa pret korupciju; cīņa pret cilvēku tirdzniecību; ļaunprātīga izturēšanās apcietinājuma vai ieslodzījuma vietās un apstākļi cietumos; bērnu aizsardzība; invalīdu un garīgās veselības aprūpes sistēma un mazākumtautību aizsardz ība un integrācija.

Šajā daļā izvērtēti rezultāti, kas sasniegti visās šajās svarīgajās jomās kopš 2005. gada oktobra ziņojuma sagatavošanas, kā arī Bulgārijas gatavība dalībai ES.

Valsts pārvalde

Kopš 2005. gada oktobra ziņojuma sagatavošanas progress panākts šādās jomās.

Grozījumi Likumā par administratīvo pārvaldi tika izdarīti 2006. gada martā. Tie skaidri nošķir valsts pārvaldes politiskos līmeņus no administratīvajiem līmeņiem. Šā likuma mērķis ir precizēt uzdevumus un pienākumus. Likums regulē arī valsts amatpersonu iesaistīšanos privāto uzņ ēmumu pārvaldībā un stiprina inspicējošo iestāžu lomu. Grozījumi Valsts civildienesta likumā arī tika pieņemti 2006. gada martā. Šis likums paredz personāla pieņemšanu darbā konkursa atlases kārtībā, ievieš mobilitātes principu valsts pārvaldē un veicina ierēdņu apmācību. Administratīvā procesa kodekss tika pieņemts 2006. gada martā. Saskaņā ar šo kodeksu līdz 2006. gada decembrim tiks izveidotas administratīvās tiesas un iecelti tiesneši.

Atjaunināta stratēģija ierēdņu apmācībai un attiecīgais rīcības plāns tika pieņemts 2006. gada martā. Šajā stratēģijā galvenā uzmanība ir pievērsta Bulgārijas administratīvās rīcībspējas stiprināšanai *acquis* īstenošanas jomā, iesaistot administratīvajā reformu procesā visas ieinteres ētās personas un uzlabojot to profesionālo statusu un kvalifikāciju.

Taču vēl ir jārisina daži neatrisinātie jautājumi.

Nav pieņemta decentralizācijas stratēģija, kuras mērķis ir pilnvaru un finanšu resursu tālāka decentralizācija no centrālā uz reģionālo un pašvaldību līmeni.

Kopumā Bulgārija ir guvusi labus panākumus valsts pārvaldes jomā, un tai būs efektīva valsts p ārvalde, ja tiks saglabāta pašreizējā reformu gaita.

Tiesvedības sistēma

Kopš 2005. gada oktobra ziņojuma sagatavošanas progress panākts šādās jomās.

Tieslietu ministrija 2005. gada decembrī izstrādāja rīcības plānu reformas stratēģijas 2006.-2007. gadam īstenošanai. Valdība 2006. gada martā apstiprināja ziņojumu par tiesu reformas stratēģijas īstenošanu. Attiecībā uz pirmstiesas izmeklēšanas stadiju 2006. gada janvārī tika izveidots mehānisms jaunā Sodu izpildes kodeksa, kurš stājās spēkā 2006. gada aprīlī, atbilst īguma uzraudzībai. Ir īstenots rīcības plāns maģistrātu apmācībai jaunā Sodu izpildes kodeksa īstenošanas jautājumos. Likums par juridisko palīdzību un tā īstenošanai paredzētajiem tiesību aktiem, tostarp maksu par juridisko palīdzību, stājās spēkā 2006. gada janvārī. Tika izveidots nacionālais juridiskās palīdzības birojs, kura budžets pārsniedz 3 miljonus euro. Tiesību akti,

kas vajadzīgi, lai īstenotu Likumu par privātajiem tiesībaizsardzības pārstāvjiem, tika pieņemti 2006. gada februārī. Tiesu iestāžu budžets 2006. gadā palielinājās par 18% līdz 136 miljoniem euro. Augstākās tiesas padomes budžets gandrīz trīskāršojās un šobrīd ir sasniedzis nepilnus 4 miljonus euro. Augstākās tiesas padome 2006. gada aprīlī nolēma palielināt Augstākās tiesas kasācijas instances tiesnešu štata vietu skaitu par desmit vietām, bet Administratīvi augstākās prokuratūras iestādes prokuroru štata vietu skaitu – par astoņām vietām. Grozījumi Likumā par tiesu iestādēm, kas tika pieņemti 2006. gada aprīlī, paredz konkurences principa piemēro šanu maģistrātu pieņemšanai darbā. Izmeklēšanas dienesta pienākumu apjoms ir samazinājies. Apmēram 700 šā dienesta izmeklētāju ir pārcelti darbā prokurora amatā.

Jaunpieņemtie grozījumi Likumā par tiesu iestādēm ievieš tiesību aktos lietu sadali pēc nejauš ības principa tiesās, prokuratūrās un izmeklēšanas dienestos. Jaunā tiesu IT sistēma lietu sadalei pēc nejaušības principa tika pārbaudīta 2006. gada janvārī, un šīs sistēmas programmat ūra ir pieejama 90% tiesu.

Valsts Tieslietu institūta budžets 2006. gadā palielinājās gandrīz par 80% līdz pat vairāk nekā 1,15 miljoniem euro, kas turpmāk ļaus tam koncentrēties uz pietiekamas specializētās, tostarp palīgu, apmācības nodrošināšanu. Apmācīto personu skaits 2005. gadā palielinājās par aptuveni 50% līdz pat vairāk nekā 2000. Jaunievēlētais ģenerālprokurors 2006. gada februārī atsauca Satversmes tiesas pieprasījumu pārbaudīt Likuma par kriminālo aktīvu atsavināšanu par labu valstij likumību, lai šis likums varētu stāties spēkā.

Grozījumi Konstitūcijā tika pieņemti 2006. gada martā. Ar tiem prokuratūra tiek izveidota kā institūcija, kas atbildīga par izmeklēšanas vadīšanu, un Konstitūcijā tiek paredzēta griešanās pie ombuda. Administratīvā procesa kodekss tika pieņemts 2006. gada martā. Tas paredz 29 jaunu administratīvo tiesu izveidošanu.

Taču vēl ir jārisina daži neatrisinātie jautājumi.

Jaunpieņemtie konstitucionālie grozījumi piešķir tieslietu ministram zināmu lomu budžeta izveidē, maģistrātu apmācībā, darbinieku paaugstināšanā amatā un atlaišanā no darba un citu l ēmumu pieņemšanā attiecībā uz cilvēkresursiem, tiesu infrastruktūras pārvaldīšanā un lietu izskatīšanas procesā. Lai gan Augstākās tiesas padomei (ATP) joprojām pieder gala vārds visos šajos svarīgajos jautājumos, tās lomu mazina tas, ka tā nav pastāvīga struktūrvienība. Padomes locekļi ir pilna laika maģistrāti, kas bieži vien vada tiesas, prokuratūras vai izmeklēšanas iest ādes, un tiem ir ļoti daudz pienākumu. Ņemot vērā iepriekšminēto un to, ka Augstākās tiesas padomei ir tikai 65 personāla locekļi, tai joprojām būs svarīgs uzdevums darboties praksē kā tieslietu ministra pretsvaram un sniegt būtisku ieguldījumu politikas izstrādāšanā tiesvedības sistēmas tālākajām reformām. Līdz ar to konstitucionālie grozījumi nav novērsuši zināmu nenoteiktību attiecībā uz tiesu varas neatkarības garantijām. Šī nenoteiktība ir jānovērš.

Pirmstiesas izmeklēšanas stadija vēl joprojām ir vājā vieta attiecībā uz neizskatītajām organiz ēto un ekonomisko noziegumu un korupcijas lietām, nespējot nodrošināt lietu izskatīšanu pie ņemamā laika posmā, ko var skaidrot ar Sodu izpildes kodeksa, kas bija spēkā līdz aprīļa beig ām, formālo raksturu. Būs rūpīgi jāuzrauga jaunā Sodu izpildes kodeksa ietekme. Vēl jārisina jautājums par prokuratūras dienesta atbildību, pārredzamību un iekšējo vadību. Iepriekš izziņot ā revīzija būs pirmais vajadzīgais pasākums prokuratūras dienesta reformēšanā.

Jaunais Civilprocesa kodekss vēl nav pieņemts. To tiesību aktu īstenošana, kas tika pieņemti 2005. gadā, dažos gadījumos norit lēni, jo laikposmā starp primāro tiesību aktu stāšanos spēkā

un to īstenošanu gadās arī aizkavēšanās.

Lietu sadale pēc nejaušības principa un attiecīgā IT sistēma jāievieš visā valstī. Attiecībā uz tiesu sistēmu darbību netika pieņemti galīgie lēmumi par specializētu tiesu izveidi vai par tiesu skaita samazināšanu. Šobrīd ir jāievieš jaunie noteikumi par maģistrātu pieņemšanu darbā konkursa kārtībā. Pagaidām vēl nav ieviests vienots mehānisms ar skaidri noteiktiem kritērijiem maģistrātu darba kvalitātes novērtēšanai. Augstākās tiesas padomei nav specializēta dienesta, kas būtu atbildīgs par šī uzdevuma izpildi. Pārbaudes dienests joprojām ir Tieslietu ministrijas daļa. Korupcija tiesu iestādēs vēl arvien ir nopietna problēma.

Kopumā gan tiesu darba kvalitātes, gan atbildības ziņā, arī attiecībā uz izpildvaras un tiesved ības sistēmas institucionālajām attiecībām, panākts neliels progress. Bulgārijai jāpabeidz tiesu reforma, jānodrošina taustāmi rezultāti un jāveic papildu pasākumi, lai garantētu tās neatkarību.

Pretkorupcijas pasākumi

Kopš 2005. gada oktobra ziņojuma sagatavošanas progress panākts šādās jomās.

Ministru padome 2005. gada decembrī pieņēma Ētikas kodeksu, kas regulē valdības locekļu un citu politiski ieceltu izpildvaras amatpersonu darbu. Saskaņā ar šo kodeksu attiecīgajām amatpersonām jādeklarē un jāreģistrē savas finanšu intereses, tiem ir aizliegts kā partneriem iesaistīties uzņēmumos un nav atļauts strādāt ārštatā bez līguma, tie ir atbildīgi par tiem uztic ēto resursu pārvaldību, un tiem jāveic pasākumi, kas vajadzīgi, lai novērstu korupcijas praksi iestādēs, par kurām tie ir atbildīgi.

Ziņojums par pretkorupcijas darbības plāna 2004.-2005. gadam īstenošanas rezultātiem tika publicēts 2005. gada decembrī. Ziņojumā uzskaitīti pasākumi, kas veikti, lai novērstu korupciju valsts pārvaldē. Pēc apspriešanās ar nevalstiskām organizācijām (NVO) 2006. gada janvārī tika pieņemta pretkorupcijas stratēģija 2006.-2008. gadam un tai pievienotais rīcības plāns. Stratē ģija un rīcības plāns nodrošina vispārējo sistēmu korupcijas apkarošanai, galveno uzmanību pievēršot augsta līmeņa korupcijas apkarošanai. Saskaņā ar 2006. gada aprīlī izdarītajiem groz ījumiem Likumā par augstu amatu ieņemošo personu īpašuma publicitāti Valsts revīzijas iest ādei katru gadu būs jāpublicē to personu saraksts, kas nav izpildījušas prasību deklarēt savu īpa šumu. Ir palielināts sods par šīs prasības neievērošanu.

2006. gada janvārī tika izveidota Padome, lai uzlabotu jautājumu koordināciju starp Nacionālās asamblejas pretkorupcijas komitejām, Ministru padomi un Augstākās tiesas padomi. Veselības ministrija ir veikusi papildu pasākumus, lai pārraudzītu un kontrolētu veselības aprūpes iestādes saistībā ar sīkās korupcijas risku. Parlamentā ir izveidota ētikas komiteja.

Konstitucionālie grozījumi, kas paredz Parlamenta deputātu atbildību par visa veida noziegumiem un imunitātes atcelšanu, ja Parlamenta deputāts dod savu rakstveida piekrišanu tiesvedības ierosināšanai, tika pieņemti 2006. gada martā. Ģenerālprokuroram joprojām ir monopoltiesības pieprasīt Parlamenta deputātu imunitātes atcelšanu. Kopš 2006. gada februāra iesniegti desmit pieprasījumi atcelt Parlamenta deputātu imunitāti. Pieci Parlamenta deputāti br īvprātīgi atteicās no imunitātes, bet sestā deputāta imunitāti atcēla ar Parlamenta balsojumu, kas ļāva oficiāli celt apsūdzību tiesā par iespējamu korupciju. Ģenerālprokurors 2006. gada martā iesniedza vienu, bet 2006. gada aprīlī vēl astoņus citus pieprasījumus atcelt imunitāti. Pa šo laiku piecas attiecīgās personas ir devušas savu rakstveida piekrišanu imunitātes atcelšanai.

Ģenerālprokuratūrā 2006. gada beigās tika izveidota specializēta struktūrvienība, kuras

galvenais uzdevums ir vadīt un uzraudzīt pirmstiesas procesu gadījumos, kas saistīti ar organiz ēto noziedzību un korupciju.

Laikā no 1999. gada līdz 2005. gadam iesniegti 35 apsūdzības raksti pret augsta līmeņa politi ķiem. No 2005. gada oktobra bijušajiem valdības locekļiem, pieciem maģistrātiem un tiesu izpildītājam ir pieņemti notiesājoši spriedumi, kas ir pārsūdzami. Šajā pašā laikposmā ir pie ņemti trīs galīgie notiesājošie spriedumi attiecībā uz vidēja līmeņa, tostarp ierēdņu, korupciju.

Taču vēl ir jārisina daži neatrisinātie jautājumi.

Jāuzlabo Korupcijas novēršanas un apkarošanas komisijas, ko šobrīd vada Iekšlietu ministrija un kura izvietota Ministru padomē, administratīvā rīcībspēja un jo īpaši koordinācijas spēja. Pagaidām to pasākumu rezultāti, kas veikti ar mērķi apkarot korupciju, joprojām ir vāji, un tād ēļ jaunās stratēģijas un rīcības plāna īstenošana ir rūpīgi jāuzrauga. Likuma par augstu amatu ie ņemošo personu īpašuma publicitāti īstenošana liek Valsts revīzijas iestādei uzlabot tās spēju p ārbaudīt aktīvu deklarācijas. Nesen izdarītie grozījumi šajā likumā nosaka, ka aktīvu un ien ākumu deklarāciju publicēšanai plašsaziņas līdzekļos nepieciešama iepriekšēja atļauja. Likums par politiskajām partijām neregulē ziedojumus natūrā. Politisko fondu ziedojumi partijām nav pakļauti valsts revīzijas iestādes pārbaudēm. Politiskajām partijām nav jādara zināmi atklātībai to finansētāji. Apsūdzības raksti, kriminālvajāšana, lietu iztiesāšana, notiesājoši spriedumi un preventīvi sodi par augsta līmeņa korupciju joprojām ir reta parādība. Sīkā korupcija vēl arvien ir problēma tādās nozarēs kā veselība un izglītība. Korupcijas novēršanas un apkarošanas komisijai nepieciešams palielināt tās darbspēju, lai tā varētu efektīvi pildīt tai uzdotos uzdevumus.

Kopumā korupcijas apkarošanā gūts zināms progress. Bulgārijai jāsniedz pierādījumi, kas skaidri liecina par tās panākumiem cīņā pret korupciju, īpaši cīņā pret augsta līmeņa korupciju.

Cilvēku tirdzniecība

Kopš 2005. gada oktobra ziņojuma sagatavošanas progress panākts šādās jomās.

Nesen tika izveidota Valsts komisija cīņai pret cilvēku tirdzniecību, kas ir izsludinājusi savu politiku. Izdarīti grozījumi Likumā par Bulgārijas identifikācijas dokumentiem, lai novērstu b ērnu ceļošanu uz ārzemēm bez vecāku vai aizbildņu pavadības noziedzīgos nolūkos un nov ērstu bērnu tirdzniecību. Pastiprināta sadarbība ar dalībvalstīm cīņā pret cilvēku tirdzniecību ļ āva likvidēt deviņus sieviešu tirdzniecības tīklus. Parakstīti sadarbības nolīgumi ar vairākām dal ībvalstīm. Bulgārija ir sākusi īstenot liecinieku aizsardzības programmu. Šāda aizsardzība pieš ķirta četrām personām.

Taču vēl ir jārisina daži neatrisinātie jautājumi.

Bulgārija joprojām ir tranzīta valsts un mazliet mazākā mērā arī cilvēku tirdzniecības izcelsmes valsts. Arvien vairāk saasinās jaundzimušo bērnu tirdzniecības problēma, kurā iesaistītas gr ūtnieces, kas dzemdē bērnus ārzemēs. Drošu reģistrācijas mehānismu trūkums rada skaidras informācijas nepietiekamību par pārdoto cilvēku un bezvēsts pazudušo cilvēku skaitu. Likuma par Bulgārijas identifikācijas dokumentiem īstenošana nav pabeigta. Liecinieku aizsardzības programma īstenota nepilnīgi.

Kopumā cīņā pret cilvēku tirdzniecību vērojams neliels progress.

Ļaunprātīga izturēšanās apcietinājuma vai ieslodzījuma vietās un apstākļi cietumos

Kopš 2005. gada oktobra ziņojuma sagatavošanas progress panākts šādās jomās.

Dažās zonās tiesībaizsardzības iestāžu pārstāvju ļaunprātīgas izturēšanās gadījumu skaits ir veiksmīgi samazinājies. Cietumnieku dzīves apstākļi dažās apcietinājuma vietās ir uzlabojušies. Katrā probācijas dienestā ir probācijas padomes, un apmācība turpinās.

Taču vēl ir jārisina daži neatrisinātie jautājumi.

Vēl arvien sastopami gadījumi, kad tiesībaizsardzības iestāžu pārstāvji ļaunprātīgi izturas pret aizturētajām personām, arī pielietojot pārmērīgu spēku un šaujamieročus. Nav precīzi definēts termins „spīdzināšana" atbilstoši ANO Konvencijai pret mocīšanu un necilvēcīgu vai pazemojo šu izturēšanos vai bargu apiešanos. Joprojām sastopami gadījumi, kad netiek ievērotas attiecīg ās pēcnāves apskates un izziņas procedūras. Pagaidām nav izstrādāti darbības noteikumi un procedūras probācijas padomēm.

Kopumā, risinot šo problēmu, kas saistīta ar ļaunprātīgu izturēšanos apcietinājuma vai ieslodz ījuma vietās un apstākļiem cietumos, ir panākts zināms progress.

Bērnu aizsardzība

Kopš 2005. gada oktobra ziņojuma sagatavošanas progress panākts šādās jomās.

Bulgārija 2006. gada sākumā ratificēja Hāgas konvenciju par bērnu aizsardzību. Tika pieņemti grozījumi Likumā par bērnu un ģimenes pabalstiem un Valsts bērnu aizsardzības programma 2006. gadam. Tās mērķis ir noteikt alternatīvas specializētās iestādēs ievietotiem bērniem un uzlabot apstākļus bērnu aprūpes iestādēs. Programmā iekļauti jautājumi par ielas bērniem, b ērnu ļaunprātīgu izmantošanu un ekspluatāciju, un tā nodrošina izglītības pieejamību visiem b ērniem un izveido valsts informācijas sistēmu bērnu aizsardzībai. Grozījumi Likumā par bērnu aizsardzību tika pieņemti 2006. gada aprīlī, un tie rada tiesisko pamatu profesionālai audžu ģimenes aprūpei Bulgārijā ar mērķi veicināt deinstitucionalizāciju, kā arī alternatīvo sociālo pakalpojumu sniegšanu. Šie grozījumi rada tiesisko pamatu arī kontroles un sankciju meh ānismu uzlabošanai.

Turklāt valdība 2006. gada aprīlī pieņēma koncepciju par specializēto bērnu iestāžu un sociālo iestāžu, kas paredzētas vecāka gadagājuma cilvēkiem ar spēju traucējumiem, deinstitucionaliz āciju. Šī koncepcija nosaka deinstitucionalizācijas mērķus un pamatnostādnes tās īstenošanai. Dzīves apstākļi bērnu iestādēs dažos gadījumos ir uzlabojušies, un papildus iestādēm, kas ir Veselības ministrijas pārziņā, iestādēs ievietoto cilvēku skaits 2005. gadā ir nedaudz samazin ājies. Alternatīvās aprūpes attīstību joprojām organizē galvenokārt tikai NVO. Divas iestādes ir slēgtas, un dažu iestāžu pārstrukturēšana turpinās. Starptautiskā adopcija ir samazinājusies no 217 adopcijas gadījumiem 2004. gadā līdz 101 adopcijas gadījumam 2005. gadā. Vietējo adopciju skaits ir pieaudzis. Ir ieviests bezvēsts pazudušo personu reģistrs atbilstoši Šengenas Līguma prasībām.

Taču vēl ir jārisina daži neatrisinātie jautājumi.

Daudzās iestādēs dzīves un sanitārie apstākļi ir ļoti zemā līmenī. Bērnu aizsardzības aģentūrai un Sociālās palīdzības aģentūrai joprojām nav drošas pārraudzības un uzraudzības sistēmas, kas

pārbauda to ieteikumu īstenošanu. Iestādēs ievietoto bērnu skaits joprojām ir liels. Nav izveidota centrālā datubāze vietējām adopcijām. Joprojām nav nodrošināta procedūru p ārredzamība, īpaši attiecībā uz starptautiskajām adopcijām.

Bērnu aizsardzības jomā vērojams neliels progress. Alternatīvās bērnu aprūpes sistēmas izveide ir prioritāte. Jāuzlabo atbildīgo aģentūru pārraudzības kompetence.

Invalīdu un garīgās veselības aprūpes sistēma

Kopš 2005. gada oktobra ziņojuma sagatavošanas progress panākts šādās jomās.

Valdība 2005. gada decembrī pieņēma rīcības plānu par vienlīdzīgām iespējām personām ar sp ēju traucējumiem 2006. līdz 2007. gadam. Tajā paredzēts uzlabot dzīves kvalitāti un apkarot invalīdu sociālo atstumtību. Tika apstiprināts plāns vecāka gadagājuma cilvēku ar garīgo spēju traucējumiem apstākļu uzlabošanai iestādēs 2006. līdz 2008. gadam. Šie plāni atbilst valdības vispārējai pamata politikai. Grozījumi Likumā par personu ar spēju traucējumiem integrāciju tika izdarīti 2006. gada februārī, un to mērķis ir nodrošināt personu ar spēju traucējumiem ties ības uz sociālai integrācijai paredzēto mēneša pabalstu. To personu ar spēju traucējumiem skaits, kas saņem mēneša piemaksu sociālai integrācijai, ievērojami pieauga laikā no 2005. gada augusta (180 000 personas) līdz 2005. gada decembrim (430 000 personas). Turklāt tika izdar īti grozījumi Valsts programmā *Aprūpētāji personām ar garīgo spēju traucējumiem*, lai nodro šinātu sociālos aprūpētājus personām, kas nesen integrēti ģimenēs.

Tika parakstīts pamatnolīgums starp Veselības ministriju un Darba un sociālās politikas ministriju ar mērķi koordinēt garīgās veselības jautājumus.

Taču vēl ir jārisina daži neatrisinātie jautājumi.

Sistemātiski jāpiemēro attiecīgās ārstniecības un juridiskās procedūras institucionalizācijas gad ījumos. Kopienas pakalpojumi joprojām ir nepietiekami attīstīti. Skolu integrācija bērniem ar sp ēju traucējumiem kavējas. Daudzas iestādes, kas paredzētas personām ar garīgu invaliditāti, ir p ārpildītas, dzīves apstākļi šajās iestādēs ir slikti, un trūkst attiecīgo pakalpojumu.

Sistēma personu ar spēju traucējumiem reintegrācijai joprojām ir neefektīva. Enerģiskāk jāstrād ā pie deinstitucionalizācijas un aizspriedumu pārvarēšanas. Kopienas aprūpes sistēmas, kas paredzētas personām ar garīgo spēju traucējumiem, attīstās ļoti lēni. Sistēma personu ar spēju traucējumiem vai garīgu invaliditāti reintegrācijai vēl arvien ir neefektīva. Jāuzrauga un j āveicina tiesību aktu par garīgās veselības aprūpi īstenošana.

Kopumā šajā jomā panākts zināms progress. Taču ir jāturpina uzlabot dzīves apstākļus iestād ēs, kā arī apstākļus cilvēkiem ar īpašām vajadzībām un garīgām slimībām. Jāveic pastiprināts darbs, lai atbalstītu alternatīvo pakalpojumu attīstību un uzlabotu pārraudzību.

Mazākumtautību aizsardzība un integrācija

Kopš 2005. gada oktobra ziņojuma sagatavošanas progress panākts šādās jomās.

Ir izstrādāts Valsts rīcības plāns čigānu mazākumtautības integrācijai desmitgadei (2005.-2015. gadam). Kopš Komisijas aizsardzībai pret diskrimināciju izveidošanas 2005. gada novembrī lielākā daļa Komisijas izskatīto lietu, kuru skaits vēl aizvien pieaug, ir saistītas ar diskrimināciju etniskās piederības dēļ. Darba un sociālās politikas ministrija 2006. gada janvārī

akreditēja profesiju „skolotāja palīgs". Valdība 2006. gada martā pieņēma Valsts programmu čigānu tautības iedzīvotāju dzīves apstākļu uzlabošanai 2005.-2015. gadam. Atvelētais budžets šim desmit gadu periodam ir aptuveni 630 miljoni euro, no kuriem 40% tiks nodrošināti no valsts budžeta līdzekļiem. Iniciatīvas ar mērķi ieinteresēt un piesaistīt čigānu tautības bērnus skolai kopumā ir veiksmīgas. Valsts nodarbinātības programmu mērķis ir *inter alia* risināt jaut ājumus jo īpaši saistībā ar ilgtermiņa bezdarbu, turklāt nekvalificētie darbinieki joprojām galvenokārt ir čigānu tautības iedzīvotāji.

Grozījumi noteikumos par Nacionālās padomes sadarbībai etniskajos un demogrāfiskajos jaut ājumos struktūru un darbību ir ļāvuši nedaudz palielināt to valsts struktūru administratīvo rīc ībspēju, kas nodarbojas ar mazākumtautību jautājumu risināšanu. Lielākā daļa reģionālo padomju etniskajos un demogrāfiskajos jautājumos jau ir izveidota. Daudzos gadījumos NVO veiksmīgi risina jautājumu par *de facto* nodalītām skolām Bulgārijā.

Taču vēl ir jārisina daži neatrisinātie jautājumi.

Ir nepieciešami papildu pasākumi, lai sekmētu Rīcības plāna čigānu mazākumtautības integr ācijai desmitgadei (2005.-2015. gadam) īstenošanu. Komisijas aizsardzībai pret diskrimināciju darbības nodrošināšanai joprojām trūkst resursu, un tā nedarbojas pilnvērtīgi. Tai ir jāizstrādā stratēģiskā pieeja tiesvedībai un jākļūst daudz aktīvākai gan attiecībā uz profilakses pas ākumiem un apmācību, gan darbībām, kas ir vērstas uz izpratnes veidošanu (skatīt arī 13. noda ļu: Sociālā politika un nodarbinātība).

Vēl nav noteikti darba profili un budžets skolotāju palīgiem. Pasākumi, kas paredzēti čigānu tautības bērnu integrācijai skolās, neietver vecāko klašu skolēnus. Šie pasākumi bieži vien ir nepietiekami ierobežotā finansējuma dēļ. Veselības aprūpes pakalpojumi joprojām nav pienācīgi pieejami daudziem čigānu tautības iedzīvotājiem. Iniciatīvas čigānu tautības iedzīvotāju sociālai integrācijai joprojām ir ierobežotas. Jāveicina centieni iekļaut darba tirgū mazāk aizsargātās grupas, it sevišķi čigānu tautības iedzīvotājus, darot šīm grupām pieejamus arodmācības pas ākumus. Šķiet, ka ļaunprātīga izturēšanās apcietinājuma vai ieslodzījuma vietās joprojām vairāk skar čigānu tautības iedzīvotājus.

Nacionālās padomes sadarbībai etniskajos un demogrāfiskajos jautājumos administratīvā rīcībsp ēja ir nepilnīga. Reģionālajām padomēm etniskajos un demogrāfiskajos jautājumos trūkst cilv ēkresursu un atbilstīgas infrastruktūras, jo īpaši, lai sekmētu to saziņu ar centrālajiem un viet ējiem struktūrelementiem.

Kopumā čigānu tautības iedzīvotāju aizsardzības un integrācijas jomā panākts zināms progress. Tomēr vēl ir jāiegulda liels darbs, lai veicinātu čigānu tautības iedzīvotāju sociālo iekļautību un integrāciju Bulgārijas sabiedrībā. Jāuzlabo dzīves apstākļi. Jāturpina apkarot rasu neiecietības izpausmes, jo īpaši piemērojot spēkā esošos tiesību aktus, kuru mērķis ir apkarot jebkura veida rasismu, diskrimināciju vai ksenofobiju.

2.1. Vispārējs novērtējums

Bulgārija atbilst politiskajiem kritērijiem dalībai ES.

Kopš 2005. gada oktobra ziņojuma sagatavošanas progress panākts daudzās jomās, tostarp tiesu reformas jomā. Attiecībā uz tiesvedības sistēmu ir stājies spēkā jaunais sodu izpildes kodekss un juridiskās palīdzības tiesiskais regulējums. Konstitucionālo grozījumu rezultātā prokuratūras dienestam ir uzticēta atbildība par izmeklēšanas vadīšanu. Ir pieņemts Likums par

tiesu iestādēm.

Bulgārija ir veikusi daudzus pasākumus, kuru mērķis ir apkarot korupciju. Ir pieņemts Ētikas kodekss izpildvaras amatpersonām. Pieņemta arī pretkorupcijas stratēģija 2006.-2008. gadam. Ar konstitucionālajiem grozījumiem ir samazināts Parlamenta deputātu imunitātes apmērs. Ģenerālprokurors iesniedza pieprasījumus atcelt imunitāti desmit Parlamenta deputātiem. Pieci Parlamenta deputāti brīvprātīgi atteicās no imunitātes, bet sestā deputāta imunitāti atcēla ar Parlamenta balsojumu; pārējie gadījumi vēl tiek izskatīti. Tas ļāva sākt izmeklēšanu augsta līme ņa korupcijas lietās.

Bulgārija guvusi panākumus valsts pārvaldes jomā, jo īpaši pieņemot grozījumus likumos par administratīvo pārvaldi un ierēdņiem un jaunajā Administratīvā procesa kodeksā. Attiecībā uz ļaunprātīgu izturēšanos apcietinājuma vai ieslodzījuma vietās starpgadījumu skaits ir samazin ājies, un apstākļi atsevišķās apcietinājuma vietās ir uzlabojušies. Ir veikti politikas pasākumi invalīdiem un garīgās veselības aprūpes sistēmas jomā. Pieaudzis sociālais atbalsts invalīdiem.

Taču vēl jārisina daži neatrisinātie jautājumi. Jānostiprina tiesvedības sistēmas atbildība, p ārredzamība un efektivitāte. Ir jāveic papildu darbs, lai konsolidētu lietu sadales pēc nejaušības principa ieviešanu visā valstī. Nepieciešami objektīvāki un pārredzamāki mehānismi maģistrātu darba kvalitātes novērtēšanai. Jānovērš jebkāda nenoteiktība attiecībā uz tiesu varas neatkarību. Procedūras noteikumu un izmeklētāju nepietiekamā skaita dēļ vājās vietas bija vērojamas arī pirmstiesas izmeklēšanas stadijā. Organizētās noziedzības apkarošanas jomā taustāmo rezultātu skaits ir neliels.

Jāstiprina struktūras, kas paredzētas pretkorupcijas politikas koordinēšanai un īstenošanai, lai t ās varētu efektīvi pildīt tām noteiktos uzdevumus. Apsūdzības raksti, kriminālvajāšana, lietu iztiesāšana, notiesājoši spriedumi un preventīvi sodi par augsta līmeņa korupciju joprojām ir reta parādība cīņā pret augsta līmeņa korupciju. Bulgārijai jāsniedz pierādījumi, kas skaidri liecina par tās panākumiem šajā jomā.

Vēl nav pieņemta stratēģija administratīvās pārvaldes decentralizācijai. Bulgārija joprojām ir tranzīta valsts un mazliet mazākā mērā arī cilvēku tirdzniecības izcelsmes un galamērķa valsts. Joprojām sastopama ļaunprātīga izturēšanās pret aizturētajām personām. Jāuzlabo apstākļi daudzās bērnu aprūpes, kā arī garīgās veselības aprūpes iestādēs, īstenojot politikas pasākumus un izveidojot alternatīvās aprūpes sistēmas. Ir jāveic pastiprināts darbs, lai veicinātu čigānu taut ības iedzīvotāju sociālo integrāciju. Jāturpina apkarot rasu neiecietības izpausmes, jo īpaši piem ērojot spēkā esošos tiesību aktus par apraidi un citām darbībām, kuru mērķis ir apkarot jebkura veida rasismu, diskrimināciju vai ksenofobiju.

3. EKONOMISKIE KRITĒRIJI

Ievads

Komisija savā 2005. gada ziņojumā secināja, ka Bulgārijā ir radīta funkcionējoša tirgus ekonomika. Tā secināja, ka pašreizējās reformu gaitas saglabāšana ļaus Bulgārijai tikt galā ar konkurences spiedienu un tirgus konjunktūru Eiropas Savienībā. Bulgārija kopumā bija saglab ājusi makroekonomisko stabilitāti, neraugoties uz to, ka tās ārējais deficīts bija palielinājies vēl vairāk. Tā turpināja īstenot savu strukturālo reformu programmu, tiesa gan – ne vienlīdz ener ģiski visās jomās.

Pēc ļoti straujā pieauguma par 6,2% 2005. gada pirmajā pusē reālā IKP pieaugums trešajā ceturksnī samazinājās galvenokārt spēcīgo plūdu vasaras mēnešos dēļ un sasniedza 5,5% visam gadam. Bruto ieguldījumi pamatkapitālā ievērojami palielinājās, t.i., līdz 19,0%; arī galapatēriņš turpināja pieaugt līdz pat 6,8%. Gan tirdzniecības bilances deficīts, gan tekošā konta deficīts turpināja palielināties attiecīgi no 15,1% no IKP 2004. gadā līdz 20,4% no IKP 2005. gadā un no 5,8% no IKP līdz 11,8% no IKP. Patēriņa cenu inflācijas (pagaidu SPCI) kāpums gada beig ās paātrinājās sakarā ar naftas un pārtikas cenu pieaugumu. Lai gan vidējais inflācijas līmenis samazinājās no 6,1% 2004. gadā līdz 5,0% 2005. gadā, gada beigās inflācija pieauga no 4,0% l īdz 6,5%.

Šajā ziņojuma daļā izvērtēta attīstības gaita katrā svarīgajā jomā kopš 2005. gada oktobra zi ņojuma sagatavošanas un Bulgārijas gatavība dalībai ES.

Makroekonomiskā stabilitāte un tekošā konta deficīts

Ziņojumā par 2005. gadu tika secināts, ka piesardzīga fiskālā politika un mērens algu palielin ājums vēl arvien ir būtiski elementi potenciālā ārējās maksājumu bilances riska ierobežošanai. Kopš tā laika progress panākts šādās jomās.

Turpinājās stingras fiskālās politikas un salīdzinoši mērena algu pieauguma īstenošana, un tika veikti pasākumi kredītu pieauguma ierobežošanai. Tekošā konta deficīts 2005. gada otrajā pusē turpināja pieaugt un sasniedza 11,8% no IKP 2005. gadā. Šo pieaugumu galvenokārt izraisīja negatīvs eksogēnais šoks, bet makroekonomikas politika kopumā joprojām bija ļoti piesardz īga. Izveidojās valsts budžeta pārpalikums 3,1% apmērā no IKP (EKS 95), salīdzinot ar 1,9% 2004. gadā. Minimālās algas apjoms pieauga par 25% 2005. gada janvārī, bet vidējais algu palielinājums bija daudz mērenāks. Vidējā reālā gada alga pieauga aptuveni par 4,1%, kas kopumā atbilda produktivitātes kāpumam.

Papildu pasākumi kredītu pieauguma ierobežošanai stājās spēkā 2005. gada aprīlī un bija samēr ā efektīvi, samazinot gada pieauguma likmi no gandrīz 50% 2004. gadā līdz mazāk nekā 30% 2006. gada martā. Pasākumi kredītu pieauguma ierobežošanai no 2006. gada 1. janvāra ir k ļuvuši stingrāki, to mērķis ir samazināt gada pieauguma likmi līdz pat mazāk nekā 20% 2006. gadā. Ir veikti papildu pasākumi, kas virzīti tieši uz aizdevumiem mājsaimniecībām un hipotekārajiem kredītiem. Ir paredzēts turpināt attīstīt stingrāku fiskālo politiku arī 2006. gadā un pārskatīt fiskālo mērķi, paredzot pārpalikumu 3% apmērā no IKP (pamatojoties uz skaidrās naudas uzskaiti). Plānots, ka algas valsts sektorā 2006. gada jūnijā palielināsies par 6%, kas kopā ar mērenu minimālās algas pieaugumu varētu palīdzēt saglabāt stabilitāti algu pieauguma ziņā.

Taču vēl ir jārisina daži neatrisinātie jautājumi.

Tekošā konta deficīta tālākais pieaugums 2005. gadā galvenokārt saistīts ar lielāku tirdzniec ības bilances deficītu un mazāku pārpalikumu pakalpojumu bilancē. Augstākas naftas cenas un jo īpaši izteiktais kapitālieguldījumu preču imports izraisīja paātrinātu importa pieaugumu līdz vairāk nekā 26%. Tajā pašā laikā eksporta pieaugums gada laikā samazinājās līdz 18,4% sakarā ar plūdu izraisītajiem traucējumiem. Līdz ar to tirdzniecības bilances deficīts palielinājās līdz 20,4% no IKP 2005. gadā. Liels importa pieaugums ietvēra arī transporta pakalpojumu izdevumu pieaugumu, kas kopā ar tūrisma industrijas attīstības palēnināšanos samazināja p ārpalikumu pakalpojumu bilancē. Lai gan kredītu pieauguma ierobežojumi ļāva efektīvi samazināt kredītu ekspansiju, to ietekme uz ārējā deficīta ierobežošanu bija daudz mazāka, jo

uzņēmumi arvien vairāk paļaujas uz citiem finansējuma avotiem, tostarp izpirkumnomu un tie šajiem ārvalstu aizņēmumiem. Ņemot vērā ļoti lielo tirdzniecības bilances un tekošā konta defic ītu, piesardzīga fiskālā politika un pasākumi kredītu pieauguma ierobežošanai, kā arī mērens algu palielinājums joprojām būs būtiski elementi.

Kopumā ir veikti atbilstīgi pasākumi ārējā deficīta ierobežošanai, bet tie nespēja novērst tā tāl āko pieaugumu. Piesardzīga fiskālā politika un padziļinātas strukturālās reformas vēl aizvien b ūs būtiski elementi, kas ļaus pastāvīgi samazināt tekošā konta deficītu.

Privatizācija un rūpniecības pārstrukturēšana

Ziņojumā par 2005. gadu tika secināts, ka intensīvi jāturpina darbs pie privatizācijas programmas pabeigšanas. Kopš tā laika progress panākts šādās jomās.

No vairāk nekā 5800 valsts īpašumā esošajiem uzņēmumiem, kas bija paredzēti privatizācijai, valstij šobrīd joprojām pieder akciju kontrolpaketes vai mazākuma akciju paketes 520 uzņ ēmumos. No 2005. gada septembra pārdotas akciju paketes 74 uzņēmumos, tās galvenokārt ir mazākuma akciju paketes, bet privatizēto aktīvu daļa palielinājās pavisam nedaudz un saglabāj ās zem 90% no visiem privatizācijai paredzētajiem aktīviem. No visiem lielākajiem privatiz ācijas darījumiem, kas minēti 2005. gada ziņojumā, 2006. gada februārī tikai trīs (*Boyana* filmu studijas, Varnas termoelektrostacija un upju kuģniecības sabiedrība) tuvojās noslēgumam. Ministru padome 2005. gada oktobrī un 2006. gada februārī pieņēma pārskatītās stratēģijas j ūras flotes, kā arī sabiedrības *Bulgaria Air* privatizēšanai. Parlaments 2006. gada martā apstiprināja *Bulgaria Air* stratēģiju. Sabiedrība *Bulgartabac Holding* 2006. gada februārī pieņ ēma stratēģiju dažu tās struktūrvienību pārstrukturēšanai un pārdošanai.

Ir gūti zināmi panākumi ar tīkliem saistīto nozaru liberalizācijā un pārstrukturēšanā. Turpinājās gāzes un elektrības tirgu atvēršana atbilstoši spēkā esošajam grafikam. Ir izstrādāti plāni tarifu nodalīšanai uzņēmumos *National Electricity Company* un *Bulgargas*. Dzelzceļa nozares liberalizācija jūtami pavirzījusies uz priekšu. Ir piešķirtas koncesijas privātajiem uzņēmumiem ostu un lidostu darbībai un modernizēšanai, bet koncesijas piešķiršana lidostām Varnā un Burgasā ir aizkavējusies iesniegto pārsūdzību dēļ. Daļēji pateicoties arī trešā mobilo telefonu operatora darbības uzsākšanai 2006. gada novembrī, ir uzlabojušies nosacījumi efektīvai konkurencei telekomunikāciju nozarē.

Taču vēl ir jārisina daži neatrisinātie jautājumi.

Privatizācijas process jūtami pavirzījies uz priekšu, bet tas vēl ir jāpabeidz. Būs jāveic papildu darbs, lai veiksmīgi pabeigtu privatizācijas procesu enerģētikas un transporta nozarē. Enerģ ētikas nozarē vēl nav pabeigta termoelektrostaciju pārdošana Rusē un Bobov-dolā. Parlaments vēl nav pieņēmis upju kuģniecības sabiedrības privatizācijas stratēģiju, un šobrīd tā tiek pārskat īta.

Tarifu nodalīšana uzņēmumos *National Electricity Company* un *Bulgargas*, kā arī gāzes un elektrības tirgu liberalizācija jāpabeidz līdz Bulgārijas iestājai ES. Attiecībā uz dzelzceļa transportu dzelzceļa operators un infrastruktūras sabiedrība joprojām strādā ar zaudējumiem, un to parādi turpina pieaugt. Dzelzceļa nozares turpmākā pārstrukturēšana, tostarp izmaksu samazināšanas pasākumi, būs būtisks elements, lai uzlabotu finansiālo situāciju šajā nozarē. Regulatīvo iestāžu rīcībspējas stiprināšana būs svarīgs faktors konkurences nosacījumu uzlabo šanai ar tīkliem saistītajās nozarēs.

Kopumā, kaut arī privatizācija jūtami pavirzījusies uz priekšu, sasniegtie rezultāti ir nelieli. J āpabeidz gāzes tirgus un elektrības tirgus liberalizācija un pārstrukturēšana. Jāturpina darbs pie dzelzceļa nozares pārstrukturēšanas.

Uzņēmējdarbības vide

Ziņojumā par 2005. gadu tika secināts, ka nepieciešamas tālākas reformas, lai uzlabotu uzņēm ējdarbības vidi un jo īpaši pārvaldes un tiesu sistēmas darbību. Kopš tā laika progress panākts š ādās jomās.

Turpinājās uzņēmumu reģistrācijas reforma, un 2006. gada martā tika pieņemts jauns Komercreģistra likums. Likums paredz, ka tiesas turpmāk vairs neveiks sabiedrību, firmu vai apvienību reģistrāciju, un tā būs tīri administratīva procedūra. Valsts ieņēmumu aģentūra uzs āka darbu 2006. gada janvārī, un tās vienīgais pienākums ir iekasēt valsts nodokļus un sociālās apdrošināšanas iemaksas. Grozījumi maksātnespējas tiesību aktos, lai uzlabotu efektivitāti, p ārredzamību un paātrinātu maksātnespējas procedūras, tika iesniegti Parlamentam 2005. gada novembrī. Turpinājās normatīvās sistēmas pārskatīšana, bet ar nelieliem panākumiem. Jaunizveidotā Valsts pārvaldes un administratīvās reformas ministrija ir atbildīga par spēkā esoš ās normatīvās sistēmas pārskatīšanas un optimizēšanas koordinēšanu un ieteikumiem ietekmes izvērtēšanas metodikas uzlabošanai. Ir ierosināti pasākumi valsts pārvaldes darbības apjoma un struktūras optimizēšanai, lai uzlabotu apmācību un veicinātu e-pārvaldības pakalpojumu snieg šanu. Jaunais Administratīvā procesa kodekss tika pieņemts 2006. gada martā. Pēc Arbitrāžas likuma stāšanās spēkā ir atvērti trīs arbitrāžas centri.

Taču vēl ir jārisina daži neatrisinātie jautājumi.

Galvenās problēmas joprojām ir apstākļu uzlabošana iekļūšanai tirgū un izejai no tā, līgumu izpildei, pārvaldes un tiesu sistēmas efektivitātes palielināšanai un reglamentējošā sloga samazin āšanai uzņēmumiem. Jaunais Komercreģistra likums jāīsteno pilnībā, lai vienkāršotu un paātrin ātu uzņēmumu reģistrāciju. Parlaments vēl nav pieņēmis ierosinātos grozījumus maksātnespējas tiesību aktos. Būs nepieciešams intensīvs darbs, tostarp sistemātiskāki ietekmes novērtējumi un tālāka vienkāršošana, lai panāktu jūtamu progresu normatīvās sistēmas pilnveidošanā. Jāuzlabo pārvaldes sistēmas darbība. Ar Administratīvā procesa kodeksu nav ieviests vispārējais princips „piekrišana klusējot". Galvenā problēma, kas jārisina, ir tiesu procesu efektivitātes palielinā šana. Parlamentam nav iesniegts jaunā Civilprocesa kodeksa projekts. Joprojām netiek plaši izmantots izlīgums jautājumu izšķiršanai ārpustiesas kārtībā. Privātajiem tiesu izpildītājiem j āuzsāk darbība.

Kopumā šajā jomā panākts neliels progress. Intensīvāk jāstrādā pie pārvaldes sistēmas un jo īpa ši pie tiesu sistēmas darbības uzlabošanas un reglamentējošā sloga samazināšanas uzņ ēmumiem.

Darba tirgus elastība

Zinojumā par 2005. gadu tika secināts, ka progress darba tirgus elastības uzlabošanā nav liels, bet darba tirgus elastība kopā ar vispusīgu izglītības sistēmas reformu varētu būt izšķirošais faktors, lai novērstu iemaņu neatbilstību darba tirgus prasībām. Kopš tā laika progress panākts šādās jomās.

Sakarā ar spēcīgo ekonomisko izaugsmi nodarbinātība pieauga par 2,0% 2005. gadā, un vid

ējais bezdarba līmenis kritās no 12% 2004. gadā līdz 10,1% 2005. gadā. Tika veikti daži ierobe žoti pasākumi, lai uzlabotu darba tirgus darbību. No 2006. gada janvāra pensiju iemaksas samazinājās par 6 procentu punktiem, bet daļa, ko maksā darba devēji, no 70% līdz 65%, tādēj ādi samazinot ar algām nesaistītās darbaspēka izmaksas, radot stimulus darba vietu radīšanai un pārvietojot darba vietas uz oficiālo sektoru. Grozījumi Nodarbinātības veicināšanas likumā tika izdarīti 2006. gada februārī, radot zināmu finansiālu stimulu reģionālai mobilitātei un rosinot jaunu darba iespēju meklējumus. Sākušies priekšdarbi aktīva darba tirgus programmu efektivit ātes izvērtēšanai. Ministru padome 2006. gada februārī pieņēma vispārējās vidējās izglītības reformas programmu. Šī programma paredz vispārējās vidējās izglītības reorganizāciju, īstermi ņa arodmācības modeļu ieviešanu un standartizētus valsts eksāmenus.

Taču vēl ir jārisina daži neatrisinātie jautājumi.

Gandrīz nekāds progress nav panākts attiecībā uz darba tirgus neelastības likvidēšanu un normatīvās sistēmas modernizāciju, īpaši attiecībā uz darba laiku un līgumu uz noteiktu laiku izmantošanu. Darba stāža premiālo piemaksu integrācija regulārā atalgojuma skalā ir aizkav ējusies. Stratēģija augstākās izglītības attīstībai, tostarp mūžizglītībai, vēl nav pieņemta. Ir piln ībā jāīsteno plānotās izglītības sistēmas reformas, lai varētu uzlabot izglītības kvalitāti un labāk pielāgot izglītības rezultātus darba tirgus vajadzībām.

Kopumā darba tirgus elastības uzlabošanā panākts tikai neliels progress. Intensīvs darbs, kas j āiegulda izglītības sistēmas reformā, būs svarīgs faktors, lai mazinātu iemaņu neatbilstību darba tirgus prasībām.

3.1. Vispārējs novērtējums

Bulgārijā ir radīta funkcionējoša tirgus ekonomika. Pašreizējās reformu gaitas saglabāšana var ētu ļaut Bulgārijai tikt galā ar konkurences spiedienu un tirgus konjunktūru Eiropas Savienībā. Kopumā Bulgārija ir saglabājusi makroekonomisko stabilitāti un turpinājusi strukturālās reformas.

Kopš 2005. gada oktobra ziņojuma sagatavošanas gūti jauni panākumi. Ir veikti pasākumi, kas vajadzīgi ārējā deficīta ierobežošanai. Privatizācijas process un pakalpojumu liberalizācija un p ārstrukturēšana jūtami pavirzījusies uz priekšu. Ir gūti jauni sasniegumi, uzlabojot uzņēmējdarb ības vidi un samazinot ar algām nesaistītās darbaspēka izmaksas.

Taču tekošā konta deficīts palielinājās, un tas garantē piesardzīgu turpmāko fiskālo un algu politiku. Lai veiktu padziļinātas strukturālās reformas, nepieciešama tiesu sistēmas darbības uzlabošana un reglamentējošā sloga samazināšana uzņēmumiem. Darba tirgus normatīvajai sist ēmai jākļūst elastīgākai.

4. SAISTĪBAS UN PRASĪBAS, KAS IZRIET NO PIEVIENOŠANĀS SARUNĀM

Ievads

Komisija 2005. gada oktobra ziņojumā secināja, ka Bulgārija jau ir sasniegusi ievērojamu atbilstības pakāpi *acquis* prasībām.

Bulgārija bija sagatavojusies dalībai ES attiecībā uz gandrīz visām *acquis* nodaļām, un tika veikti priekšdarbi, lai atrisinātu visus pagaidām vēl neatrisinātos jautājumus. Tas jo īpaši attiec

ās uz šādām nodaļām: kapitāla aprite, konkurences politika, statistika, ekonomikas un monetār ā savienība, rūpniecības politika, mazie un vidējie uzņēmumi, zinātne un pētniecība, izglītība un mācības, telekomunikāciju un audiovizuālā politika, ārējie sakari, kopējā ārpolitika un drošības politika, ES budžeta noteikumi un konkurence. Tika uzskatīts, ka Bulgārija ir pietiekami labi sagatavojusies attiecībā uz visām šīm nodaļām, lai sekmīgi integrētos ES. Šis secinājums joproj ām ir spēkā. Turklāt progress ir nemitīgi turpinājies, piemēram, konkurences jomā, kur Konkurences aizsardzības komisija turpināja pieņemt lēmumus ar pozitīvas attīstības iezīmēm. Tādēļ šīs nodaļas turpmāk netiks apskatītas.

Pārējās nodaļas ietvēra dažus jautājumus, kuru risināšanā Bulgārijai bija jāiegulda daudz lielāks darbs un ierobežotā skaitā gadījumu bija jāveic tūlītēji un izšķirīgi pasākumi, lai nodrošinātu tās gatavību iestājai ES līdz iestāšanās dienai. Šie jautājumi tiek atkārtoti apskatīti turpmākajās nodaļās.

Tādēļ šajā daļā iekļauts pārskats par visiem jautājumiem, kas Bulgārijai vēl jārisina, lai nodrošin ātu *acquis* noteikumu pilnīgu piemērošanu līdz tās iestājai ES.

4.1. *Acquis* nodaļas

4.1.1. 1. nodaļa: Brīva preču aprite

Bulgārija ir veikusi tiesību aktu atbilstības izvērtēšanu tiesību aktu **nesaskaņotajā jomā**, lai identificētu noteikumus, kas varētu radīt EK Līguma 28. līdz 30. panta pārkāpumu. Bulgārija ir konstatējusi, ka pagaidām tikai divi pasākumi neatbilst 28. līdz 30. panta prasībām. Jaunā Likuma par patērētāju tiesību aizsardzību, ko pieņēma 2005. gada decembrī, un sagatavošanā esošo grozījumu Likumā par grāmatvedību mērķis ir novērst minēto neatbilstību. Grozījumi Likumā par kultūras pieminekļiem un muzejiem tika pieņemti 2006. gada februārī. Grozījumi Likumā par sprāgstošu vielu, šaujamieroču un munīciju kontroli tika pieņemti 2006. gada aprīlī. Tiesību aktu atbilstības iekšējā izvērtēšana jāveic vairākkārtēji un nepārtraukti. Jāīsteno pas ākumi, kas paredzēti, lai varētu ievest lietotas automašīnas.

Publiskā iepirkuma jomā tiek novērstas nepilnības tiesību aktos. Jaunais Likums par koncesij ām un grozījumi Likumā par publisko iepirkumu tika pieņemti 2006. gada aprīlī. Abi likumi ietver tiesiskās aizsardzības līdzekļu mehānismu atbilstoši ES prasībām.

Jāatzīmē atsevišķi uzlabojumi administratīvās rīcībspējas stiprināšanā un profesionālo prasmju attīstībā. Attiecībā uz tiesiskās aizsardzības līdzekļiem Konkurences aizsardzības komisija (KAK) pašlaik ir atbildīga par valsts līmenī iesniegto sūdzību izskatīšanu.

Jauno likumu pieņemšanas rezultātā jāīsteno grozījumi īstenošanas tiesību aktos publiskajam iepirkumam, un tiek izstrādāts īstenošanas tiesību aktu kopums koncesijām, kas stāsies spēkā 2006. gada jūnijā. Jāidentificē un jāizslēdz tie noteikumi dažādos valsts tiesību aktos, kas neatbilst jaunajiem noteikumiem Likumā par koncesijām un Likumā par publisko iepirkumu.

No organizatoriskās puses raugoties, Publiskā iepirkuma aģentūra un Ministru padomes Ekonomiskās un sociālās politikas direktorāts nemitīgi uzlabo savu administratīvo rīcībspēju. Paredzēts palielināt darbinieku skaitu, lai veiksmīgi tiktu galā ar papildu tiesiskās aizsardzības noslogojumu. Kopumā sagatavošanas darbi šajā jomā norit sekmīgi.

Secinājums

Kopumā Bulgārija ir sasniegusi nozīmīgu progresu un šobrīd pilda tās saistības un prasības **nesaskaņotajā jomā** un **publiskā iepirkuma** jomā, kas izriet no pievienošanās sarunām. Taču jāturpina darbs pie vēl nenokārtotajiem jautājumiem nesaskaņotajā jomā. Jātransponē un jāpiem ēro *acquis* prasības arī attiecībā uz pārtikas produktu un medicīnas ierīču ievešanas vietām. J āpabeidz darbs pie īstenošanas noteikumiem publiskā iepirkuma jomā.

4.1.2. 2. nodaļa: Personu brīva pārvietošanās

Ir izstrādāti tiesību akti **profesionālo kvalifikāciju savstarpējas atzīšanas** jomā. Tika izdarīti grozījumi Likumā par augstāko izglītību un Likumā par veselību, un 2005. gada oktobrī tika pieņemts Likums par veterinārmedicīnisko darbību. Ir paveikts liels darbs, lai varētu pieņemt īstenošanas tiesību aktus attiecībā uz veselības aprūpes profesijām medicīnā, veterinārmedicīnā, zobārstniecībā, farmācijā, vispārējās aprūpes medmāsām un vecmātēm.

Taču šo tiesību aktu īstenošana vēl nav pabeigta, īpaši attiecībā uz automātisku un beznosac ījumu atzīšanu un pārrobežu pakalpojumu sniegšanu. Grozījumi Likumā par advokatūru tika veikti 2006. gada janvārī, lai nodrošinātu noteikumu atbilstību *acquis* prasībām. Administratīv ās rīcībspējas uzlabošana turpinājās gan apmācības, gan attiecīgo administratīvo struktūru attīst ības ziņā, bet tā vēl ir jāpastiprina. Šajā jomā jāveic pastiprināts darbs.

Secinājums

Profesionālo kvalifikāciju savstarpējas atzīšanas jomā panākts zināms progress. Sagatavo šanas darbi turpinās, bet pastāv bažas, ka Bulgārija nespēs pilnībā piemērot *acquis* no iestāšan ās dienas, ja netiks paātrināts pašreizējais attīstības temps. Šajā jomā vajadzīga ātra rīcība.

4.1.3. 3. nodaļa: Pakalpojumu sniegšanas brīvība

Process, kas uzsākts, lai novērstu ierobežojumus **tiesībām veikt uzņēmējdarbību un brīvībai sniegt nefinanšu pakalpojumus**, tuvojas noslēgumam. Jaunais Likums par veterinārmedic īnisko darbību tika pieņemts 2005. gada oktobrī. Grozījumi Likumā par tūrismu un Likumā par kultūras aizsardzību un attīstību tika izdarīti 2005. gada novembrī. Grozījumi Likumā par nodarbinātības veicināšanu un Likumā par sociālā stāvokļa uzlabošanu tika veikti 2006. gada februārī. Savukārt grozījumi Likumā par bērnu aizsardzību tika izdarīti 2006. gada aprīlī.

Attiecībā uz tūrisma jomu, neraugoties uz izmaiņām tiesību aktos, joprojām tiek ziņots par nelikumībām un dažādām cenām, galvenokārt saistībā ar tūrisma infrastruktūras pakalpojumiem. Arī trešo valstu pilsoņi ir spiesti pirkt veselības apdrosināšanas polises uz robe žas. Bulgārijas iestādēm jāmeklē veidi, kā īstenot jaunās un nediskriminējošās normas, kas paredzētas Likumā par tūrismu un citos tiesību aktos. Priekšdarbi attiecībā uz tiesībām veikt uz ņēmējdarbību un brīvību sniegt nefinanšu pakalpojumus norit sekmīgi, izņemot tūrisma jomu.

Bulgārija ir veikusi nozīmīgu darbu, lai saskaņotu savus tiesību aktus **banku nozarē**, bet vēl j āpabeidz sekundāro tiesību aktu saskaņošana. Papildu darbs jāiegulda jaunās un daudz stingrāk ās kapitāla pietiekamības direktīvas transponēšanā un īstenošanā, lai dotu bankām un ieguld ījumu sabiedrībām pietiekamu laiku veikt vajadzīgos pielāgojumus. Jānodrošina konsekvence, lai būtu iespējama saskaņota banku un ieguldījumu sabiedrību uzraudzība. Sagatavošanas darbi jāpaātrina.

Jaunais **Apdrošināšanas** kodekss tika pieņemts 2005. gada decembrī. Bulgārija ir izstrādājusi r

īcības plānu arī cīņai pret neapdrošinātu transportlīdzekļu vadīšanu, kas ietver būtiskus pas ākumus (tiesību aktu grozījumus, kampaņu valsts līmenī par autovadītāja civiltiesiskās atbild ības apdrošināšanu pret trešām personām, pastiprinātas policijas pārbaudes u.tml.). Turpinās darbs pie reģistrācijas datubāzes sakārtošanas un nolietotu transportlīdzekļu, kas saskaņā ar apl ēsēm sastāda 26% no transportlīdzekļu parka, reģistrācijas atcelšanas.

Taču šo pasākumu, kas vērsti pret neapdrošinātiem transportlīdzekļiem, ietekme ir jāizvērtē, kā arī jāuzlabo Bulgārijas garantiju fonda finansiālās iespējas, lai Bulgārija varētu parakstīt daudzpusējo nolīgumu un Komisija varētu pieņemt lēmumu par robežkontroles atcelšanu apdro šināšanas apliecībām. Apdrošināšanas nozarē steidzamā kārtā jāpaātrina sagatavošanas darbi.

Attiecībā uz **ieguldījumu pakalpojumiem** un **vērtspapīru tirgu** Bulgārija turpina veikt priek šdarbus, lai transponētu visas vēl netransponētās direktīvas. Attiecīgo tiesību aktu pieņemšanai paredzētais termiņš – 2006. gada rudens – šķiet pieņemams, bet tas ir jāievēro. Jāveic pastiprin āts darbs ieguldījumu pakalpojumu un vērtspapīru tirgus jomā.

Jāpabeidz *acquis* noteikumu par **informācijas sabiedrību** transpozīcija. Priekšdarbi šajā jomā jāpaātrina.

Attiecībā uz **personas datu aizsardzību** Bulgārijas tiesību akti vēl nav saskaņoti ar *acquis* pras ībām, neraugoties uz 2005. gada decembra grozījumiem. Trūkumi joprojām ietekmē daudzus t ādus svarīgus jautājumus kā tiesību aktu darbības joma, valsts tiesību aktu piemērošana, datu kvalitātes princips, apstrādes juridiskais pamats, dati par notiesājošiem spriedumiem krimin āllietās, informācija par datu subjektu, izņēmumu darbības joma, ziņošanas sistēma, iestādes veiktā iepriekšējā pārbaude un datu nodošana trešām valstīm. Neraugoties uz pasākumiem, kas virzīti pareizajā virzienā, Datu aizsardzības komisijas administratīvā rīcībspēja joprojām ir vāja. Nav nodrošināta tās neatkarība no budžeta, budžets 2006. gadam tika samazināts, un tās darbinieku skaits ir nepietiekams. Reģistrācijas un ziņošanas sistēma joprojām darbojas neapmierinoši. Komisijas darbības līmenis ir diezgan zems, kopumā sūdzību izskatīšana vēl arvien netiek nodrošināta atbilstoši reālajām vajadzībām, tāpat kā izpilde kopumā. Tiesību aktu sagatavošanas darbi šajā jomā ievērojami jāpaātrina.

Pagaidām Bulgārija nespēj nodrošināt *acquis* pilnīgu īstenošanu personas datu aizsardzības jom ā (*skatīt arī 24. nodaļu – Tieslietas un iekšlietas*).

Secinājums

Ir panākts būtisks progress attiecībā uz **tiesībām veikt uzņēmējdarbību** un **brīvību sniegt nefinanšu pakalpojumus**. Šobrīd Bulgārija kopumā pilda saistības un prasības, kas izriet no pievienošanās sarunām. Priekšdarbi turpinās, un cerams, ka Bulgārija spēs piemērot *acquis* no iestāšanās dienas, ja tiks saglabāts līdzšinējais attīstības temps.

Progress panākts finanšu pakalpojumu jomā, sevišķi **banku nozarē** un **apdrošināšanā**, bet joprojām nepieciešami papildu pasākumi, lai pabeigtu priekšdarbus **banku nozares** (direktīva par ieguldījumu sabiedrību kapitāla pietiekamību), **ieguldījumu pakalpojumu un vērtspapīru tirgus**, kā arī **personas datu aizsardzības** jomā. Turklāt papildu pasākumi jāveic gan transportlīdzekļu **apdrošināšanas**, gan **informācijas sabiedrības** jomā. Šajās jomās jāveic pastiprināts darbs.

4.1.4. 4. nodaļa: Kapitāla aprites brīvība

Nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas jomā Bulgārijas tiesību akti kopumā atbilst *acquis* prasībām. Jāatzīmē pozitīvas attīstības tendences, ņemot vērā atsaukšanos uz starptautiskās sadarbības lūgumiem un darbības attiecībā uz varbūtējām ārvalstu pilsoņu veiktajām naudas atmazgāšanas operācijām. Savus pienākumus Finanšu kontroles dienests kā administratīva struktūra, kas analizē ziņojumus par aizdomīgiem darījumiem, veic pienācīgi un profesionāli.

Likumā par pasākumiem nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanai vēl arvien ir dažas nepilnības, jo tajā nav pilnībā iestrādātas otrās ES naudas atmazgāšanas direktīvas prasības. Tiesību akti jāsaskaņo arī ar Finanšu darbības uzdevumu grupas (*FATF*) naudas atmazgāšanas un teroristu finansēšanas jautājumos pārskatīto ieteikumu normām. Efektīva tiesību aktu īsteno šana joprojām ir ļoti ierobežota. Jāuzlabo ziņotāju iestāžu izpratne par ziņošanas pienākumiem, ziņojumi par aizdomīgiem darījumiem un ziņotāju iestāžu uzraudzība, jo īpaši ārpus finanšu nozares.

Galvenā būtiskā nepilnība šajā jomā ir jūtamu rezultātu trūkums attiecībā uz piemērošanu un krimināl vajāšanu naudas atmazgāšanas lietās (*Sk. 24. nodaļu – Tieslietas un iekšlietas*). Šajā jomā jāveic pastiprināts darbs.

Secinājums

Progress attiecībā uz tiesību aktu īstenošanu un piemērošanu **nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas** jomā joprojām ir neliels. Šobrīd vajadzīgs pastiprināts darbs un ātra rīcība, lai l īdz iestājai ES paspētu novērst visas nepilnības. Tas īpaši attiecas uz izpratni, ziņotāju iestāžu sniegtajiem ziņojumiem par aizdomīgiem darījumiem un ziņotāju iestāžu uzraudzību.

4.1.5. 5. nodaļa: Uzņēmējdarbības tiesības

Attiecībā uz **intelektuālā un rūpnieciskā īpašuma tiesību aizsardzību** vērojamas pozitīvas atttīstības tendences, sevišķi iestāžu savstarpējā sadarbībā, tiesību aktu saskaņotā piemērošanā un likumīga pamata nodrošināšanā. Šo uzlabojumu pamatā ir valsts rīcības plāns 2005.-2006. gadam intelektuālā un rūpnieciskā īpašuma tiesību aizsardzības jomā.

Likums par optiskajiem nesējiem tika pieņemts 2005. gada septembrī, un tas ir svarīgs ierocis cī ņā pret pirātismu. Rīcības plāna mērķis ir uzlabot administratīvās struktūras un intelektuālā un r ūpnieciskā īpašuma tiesību piemērošanu. Labāka sadarbība starp intelektuālā un rūpnieciskā īpa šuma tiesību aģentūrām un tiesībaizsardzības iestādēm, izpratnes veidošana un apmācība ir atz ītas par galvenajiem faktoriem, un ir veikts zināms darbs, lai uzlabotu saziņu starp iestādēm.

Tiesību akti par patentiem, kā arī citi svarīgi pasākumi (grozījumi Likumā par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm un Likumā par rūpniecisko dizainu) vēl nav pilnībā saskaņoti ar *acquis* prasībām rūpnieciskā īpašuma jomā.

Nepieciešami tālāki uzlabojumi attiecībā uz intelektuālā un rūpnieciskā īpašuma tiesību piemēro šanu. Noziedzīgi nodarījumi intelektuālā un rūpnieciskā īpašuma tiesību jomā joprojām ir reāls drauds un nopietna problēma. Šobrīd Bulgārijai plāni ir jāpārvērš reālā rīcībā un jāgūst daudz konkrētāki un taustāmāki rezultāti. Nepieciešama labāka sadarbība, izpratnes veidošana, papildu personāls valsts kritiskajos punktos un labāka apmācība. Jāuzlabo saziņa starp iestād ēm, kā arī starp iestādēm un autortiesību subjektu organizācijām.

Sagatavošanas darbi intelektuālā un rūpnieciskā īpašuma tiesību aizsardzību jomā ir jāpaātrina.

Secinājums

Ir panākts ievērojams progress attiecībā uz **intelektuālā un rūpnieciskā īpašuma tiesību aizsardzību**, bet ir vajadzīgi papildu pasākumi, lai pabeigtu sagatavošanos iestājai ES. Šajā jomā vēl jāiegulda liels darbs un nepieciešama ātra rīcība, lai līdz iestājai ES savlaicīgi paspētu novērst visas nepilnības.

4.1.6. 7. nodaļa: Lauksaimniecība

Horizontālie jautājumi

Parlaments 2006. gada februārī pieņēma tiesību aktus, lai izveidotu **Maksājumu aģentūru** (MA), kas pārvaldītu valsts un ES sniegto atbalstu lauksaimniecībai un lauku rajoniem, mežsaimniecībai, zivsaimniecībai, kā arī stratēģisko lēmumu pieņemšanu, un šie attiecīgie tiesību akti bija grozījumi Likumā par atbalstu lauksaimniekiem. Ir oficiāli nokārtoti tādi svarīgi jautājumi kā iespēja piemērot vienotā platībmaksājuma shēmu (VPMS), izlemt par kritērijiem atbilstošu lauku saimniecību minimālo lielumu, valsts papildu tiešajiem maksājumiem un atbilstīgu budžetu.

Vēl nav pabeigta IT sistēmas MA darbībai un personāla apmācībai un pieņemšanai darbā izstrāde. Jāveic pastiprināts darbs.

Ir atjaunināts sākotnējais ģenerālplāns **integrētās administrācijas un kontroles sistēmas (IAKS)** izveidošanai, lai atspoguļotu aizkavēšanos ar tā īstenošanu. Lai izveidotu zemes gabalu identifikācijas sistēmu (ZGIS), Bulgārija papildus gaisa ortofotogrāfijām nolēma izmantot arī arhivētus satelītuzņēmumus; ir noslēgti līgumi par visu datu sniegšanu, bet laika grafiks ir ļoti saspringts. Vismaz 25% teritorijas ir izgatavotas digitālās ortofotogrāfijas un izmantojami satelītuzņēmumi. Apmēram 17% teritorijas ir pabeigta ZGIS bloku pārveidošana ciparu formātā. Tikko ir uzsākts darbs pie saites izveidošanas starp lauksaimniekiem un ZGIS, kas vajadzīga, lai apgādātu lauksaimniekus ar grafisko materiālu, kas parāda atsauces gabalu robežas, to individuālo identifikācijas numuru un platību. Ir paveikts liels darbs, lai apgūtu un uzstādītu jauno programmatūru, bet tās galīgā pārbaude vēl nav veikta. Ir paātrināta arī citu uzdevumu izpilde, piemēram, lauksaimnieku pirmsreģistrācija, pārbaudes uz vietas un personāla apmācība. Joprojām nepieciešama tūlītēja rīcība.

Attiecībā uz **tirdzniecības mehānismiem** ir oficiāli izveidots mehānisms sadarbības koordinēšanai starp visām iesaistītajām iestādēm (Valsts lauksaimniecības fondu, Muitas dienestu, Valsts veterināro dienestu un Fitosanitāro dienestu). Gatavošanās dalībai ES šajā jomā kopumā norit sekmīgi, bet vēl aizvien trūkst zināšanu par tirdzniecības mehānismu darbību un uzbūvi.

Kopīgas tirgus organizācijas (KTO)

Kopumā tiek veidota efektīva administratīvā struktūra visu šo tirgus organizāciju ieviešanai, pieņemot darbā papildu personālu, veicot atbilstošu apmācību un nosakot skaidras procedūras.

Vīna nozarē vēl nav pabeigta Bulgārijas vīna dārzu reģistra izveide.

Nav pieņemti papildu tiesību akti atsevišķiem tirgus mehānismiem, īpaši attiecībā uz kontroli un sertifikāciju. Šajā nozarē jāveic pastiprināts darbs.

Ir pieņemti tiesību akti KTO ieviešanai **pienam**, un ir veikti pasākumi, lai sakārtotu meh ānismus piena kvotām, kā arī kopīga tirgus organizēšanai pienam un piena produktiem. Pabeigta datubāzes, tostarp pamatkvotu reģistra, izveide, kas aptver visus ražotājus un tiešos p ārdevējus, un norit darbs pie paredzamās individuālās kvotas piešķiršanas. Pircēju apstiprinā šanas process norit sekmīgi.

Vēl jāpieņem sīki izstrādāti noteikumi par piena kvotu administrēšanu un valsts rezervju p ārvaldību. Pagaidām pilnvērtīgi nedarbojas valsts un reģionālās piena produktu padomes, kā arī visu individuālo piena rūpnīcu tauku satura analīzei paredzētās neatkarīgās laboratorijas. Minēt ās laboratorijas pagaidām vēl nav ne ierīkotas, ne akreditētas. Jāpaātrina sagatavošanas darbi.

Augļu un dārzeņu jomā progress panākts, ieviešot svaigo produktu kvalitātes kontroli un tirdzniecības standartus. Gūti panākumi arī attiecībā uz administratīvo struktūru ražotāju atzī šanai.

Attiecībā uz **liellopu** kautķermeņu klasifikāciju Bulgārijas tiesību akti ir pilnībā saskaņoti, bet šobrīd tie vēl nav spēkā. Lai līdz iestāšanās dienai šo klasifikāciju varētu piemērot pilnībā, jāpa ātrina klasifikatoru apmācība kautuvēs.

Veterinārie un fitosanitārie jautājumi, tostarp pārtikas nekaitīgums

Pieņemot Veterināro ietvarlikumu (VIL), Bulgārija ir izveidojusi pamatu *acquis* transponēšanai savos tiesību aktos attiecībā uz dzīvnieku veselību, dzīvnieku labturību, sabiedrības veselības veterinārajiem aspektiem un horizontālās veterinārās kontroles instrumentiem. Likums stājās sp ēkā 2006. gada 1. maijā.

Pagaidām pēc attiecīgo pārbaužu veikšanas vēl nav pieņemtas atsevišķas sekundāro tiesību aktu daļas vai grozījumi spēkā esošajos tiesību aktos, lai nodrošinātu pilnīgu atbilstību *acquis* noteikumiem veterinārajā jomā. Parlaments galīgajā lasījumā vēl nav pieņēmis arī Augu aizsardzības likumu. Jāveic pastiprināts darbs.

Ir transponēti tiesību akti par **transmisīvo sūkļveida encefalopātiju (TSE) un dzīvnieku blakusproduktiem**. Aizliegums barot lauksaimniecības dzīvniekus ar dažām pārstrādātām dz īvnieku olbaltumvielām stājās spēkā 2006. gada janvāra sākumā.

Attiecībā uz TSE uzraudzību, īpaši kritušu dzīvnieku savākšanu, apstrādi un testēšanu, Bulg ārija ir iesniegusi kritušu dzīvnieku savākšanai paredzēto valsts plānu. Šis plāns ir jāuzlabo. Pagaidām nav pierādīta atbilstība ES prasībām vienam no diviem utilizācijas uzņēmumiem, kas atrodas Varnā. Parādīta *acquis* prasībām atbilstoša pārstrādes produktu (gaļas un kaulu miltu) iznīcināšana, sadedzinot tos cementa rūpnīcās. Jāgarantē gaļas miltu un kaulu miltu konkrēto kr ājumu iznīcināšana, kas vēl arvien tiek veikta šajā cementa rūpnīcā. Steidzami jārīkojas, lai uzb ūvētu jaunu utilizācijas daļu Bulgārijas dienvidos.

VIL ietver arī to principu transponēšanu, kas iekļauti tiesību aktos par **veterinārās kontroles sistēmu iekšējā tirgū**.

Pagaidām nav pieņemti un piemēroti sekundārie tiesību akti, lai pievienotos TRACES sistēmas tīklam (ANIMO sistēmas pēctecim), kas savieno ES veterinārās iestādes. Jāveic pastiprināts darbs.

Ir ieviesti tiesību akti *acquis* prasību transponēšanai attiecībā uz **dzīvnieku identificēšanu un reģistrēšanu** visām attiecīgajām sugām, kā arī attiecībā uz sankcijām un kontroles jaut ājumiem. Izveidota liellopu identificēšanas un reģistrācijas datubāze. Sistēma tiek atjaunināta un uzlabota, lai iekļautu tajā arī citas sugas.

Datubāzes darbība tiešsaistes režīmā visām sugām vēl nav apliecināta. Sagatavošanas darbi jāpa ātrina.

Ir transponēti *acquis* noteikumi par **veterināro pārbaužu un kontroles finansēšanu**. Gatavo šanās iestājai ES norit sekmīgi.

Tiesību akti attiecībā uz trešo valstu importa produktu veterinārajām pārbaudēm un ievešanas noteikumiem jau ir transponēti. Viens no astoņiem ilgtermiņa veterinārās robežkontroles punktiem (*Kapitan Andreeovo* uz sauszemes robežas ar Turciju) jau darbojas, bet vajadzīgi nelieli pielāgojumi. Darbi jau ir sākušies, un līgumi par pārējo punktu izveidei nepieciešamo apr īkojumu jau ir noslēgti.

Nav izveidota nepieciešamā infrastruktūra septiņiem ilgtermiņa veterinārās robežkontroles punktiem uz ES ārējām robežām Bulgārijā nākotnē, un pagaidām nav piemērotas arī ES p ārbaudes procedūras un ievešanas nosacījumi. Sagatavošanas darbi ir ievērojami jāpaātrina.

Veterinārais ietvarlikums nodrošina tiesisko pamatu dzīvnieku veselības fonda izveidei **izdevumiem veterinārajā jomā**.

Vispārējie kontroles pasākumi **dzīvnieku slimību kontrolei** (vakcinācijas aizliegums, daži apkarošanas pasākumi) jau ir transponēti Bulgārijas tiesību aktos.

Attiecībā uz slimību kontroli vēl nav nodibināts dzīvnieku veselības ārkārtas fonds. Attiecībā uz klasiskā cūku mēra kontroli nav pilnībā pabeigta pāreja no valsts, kurā ir sistēma, kas paredz vakcināciju, uz valsti, kas neveic vakcināciju. Pašreizējā prakse ir koncentrēties uz potenciāli cirkulējošo savvaļas vīrusu noteikšanu, tā kā mājas cūku populācijas vakcinācija tika izbeigta 2005. gadā. Lai Bulgāriju varētu uzskatīt par valsti, kas patiešām neveic mājas cūku popul ācijas vakcināciju, jāpaātrina priekšdarbi.

Ir transponēti tiesību akti par **tirdzniecību ar dzīviem dzīvniekiem un dzīvnieku izcelsmes produktiem**. Tiesību aktu sagatavošanas darbi šajā jomā norit sekmīgi.

Turklāt Veterinārais ietvarlikums rada tiesisku pamatu tiesību aktu par **sabiedrības veselības veterinārajiem aspektiem** piemērošanai uzņēmumiem. Turpinās tiesību aktu saskaņošana ar jauno ES higiēnas paketi un uzņēmumu modernizācija. Attiecībā uz svaigpiena kvalitāti un tās kontroles sistēmām ir pieņemta skaidra pārvaldības stratēģija pārejas periodam.

Taču vēl nav pierādīts, ka uzņēmumu modernizācijas process būtu pabeigts. Jāveic pastiprināts darbs.

Attiecībā uz *acquis* noteikumu piemērošanu **kopīgiem pasākumiem** (tostarp **zoonozēm**) Bulg ārija ir konstatējusi nepieciešamību uzlabot tos un strādā pie trūkumu novēršanas.

Attiecībā uz sabiedrības veselības veterinārajiem aspektiem nav pārbaudīta kontroles piemēro šana atliekām, veterinārajiem medikamentiem, piesārņotājiem un zoonozēm, īpaši attiecībā uz

diagnostikas metodēm un laboratorijās izmantotajiem standartiem. Sagatavošanas darbi j āturpina.

Ir uzsākta noteikumu piemērošana un īstenošana **dzīvnieku labturības** jomā lauku saimniecību līmenī transportēšanas un kaušanas laikā, kā arī apmācība jauno tiesību aktu piemērošanā.

Vēl nav panākta ES normu un standartu pilnīga piemērošana attiecībā uz dzīvnieku labturību. Sagatavošanas darbi jāpaātrina.

Secinājums

Panākts progress attiecībā uz dažām **KTO**. Bulgārija šobrīd kopumā pilda saistības un pras ības, kas izriet no pievienošanās sarunām šajā jomā.

Ir gūti panākumi, izveidojot **Maksājumu aģentūru**, bet ir vajadzīgi papildu pasākumi, lai pabeigtu sagatavošanas darbus iestājai ES. Šajā jomā vajadzīgs pastiprināts darbs un ātra rīc ība, lai līdz iestājai ES paspētu novērst visas nepilnības. Zināms progress vērojams arī tirdzniec ības mehānismu un **KTO** jomā **vīnam un alkoholam**, kā arī **pienam** un **liellopu gaļai.** Progress jūtams arī attiecībā uz pilnīgu *acquis* transponēšanu **veterinārajā nozarē,** ir pabeigts darbs attiecībā uz **dzīvnieku slimību kontroli** (klasiskais cūku mēris un dzīvnieku veselības ārkārtas fonds), **veterinārās kontroles sistēmu iekšējā tirgū** (visu ilgtermiņa robežkontroles punktu izveide)**, tirdzniecību ar dzīviem dzīvniekiem** un **dzīvnieku izcelsmes produktiem, tirdzniecības mehānismiem** un **dzīvnieku labturību**, kā arī ir pabeigts darbs attiecībā uz sabiedrības veselības veterinārajiem aspektiem, modernizējot uzņēmumus. Progress panākts arī attiecībā uz paraugu ņemšanu un testēšanu, īstenojot **kopīgos pasākumus** (tostarp **zoonozēm**) veterinārajā jomā. Šajās jomās vajadzīgs pastiprināts darbs un ātra rīcība, lai līdz iestājai ES paspētu novērst visas nepilnības.

Integrētās administrācijas un kontroles sistēmas (**IAKS**) jomā panākts neliels progress, īpa ši attiecībā uz zemes gabalu identifikācijas sistēmu (ZGIS), **transmisīvo sūkļveida encefalop ātiju (TSE)** un **dzīvnieku blakusproduktiem**, tostarp attiecībā uz utilizācijas uzņēmumu modernizēšanu. Šīs jomas joprojām rada pamatu nopietnām bažām. Bulgārijai jāveic tūlītēji un izšķirīgi pasākumi, lai nodrošinātu tās gatavību iestājai ES līdz iestāšanās dienai.

4.1.7. 8. nodaļa: Zivsaimniecība

Resursu un zvejas flošu pārvaldības, pārbaužu un kontroles jomā 2005. gada novembrī tika izdarīti grozījumi Bulgārijas Zivsaimniecības un akvakultūras 2001. gadā pieņemtajā likum ā, lai nodrošinātu tiesisku pamatu zvejas licenšu piešķiršanai, strukturālām darbībām un tirgus organizācijai, tostarp kuģu novērošanas sistēmai un ražotāju grupu atzīšanai. Valsts zivsaimniecības un akvakultūras aģentūra (VZAA) ir atbildīga par zvejas flotes reģistra lietu ve šanu un pārskatu sniegšanu.

Testēšanas dati Kopienas zvejas flotes reģistram pagaidām vēl nav nosūtīti atbilstošā formātā. J āpabeidz zvejas kuģu novērošanas sistēmas uzstādīšana, lai uzlabotu satelītu sakaru sistēmu. T āpat īpaši nav uzlabojusies arī situācija ar pārskatu sniegšanu par nozvejas reģistrācijas datiem, kas iekļauti kuģu žurnālos, izkraušanas deklarācijās un tirdzniecības pavadzīmēs, un šo datu pieejamību. Jāpaātrina priekšdarbi.

Strukturālo darbību jomā tiek izstrādāti noteikumi un procedūras strukturālo pasākumu

izmantošanai un īstenošanai atbilstoši Maksājumu aģentūras izveidošanas prasībām lauksaimniecības jomā (*sk. 7. nodaļu - Lauksaimniecība*). Sagatavošanas darbi ir jāpaātrina.

Attiecībā uz **tirgus politiku** 2005. gada beigās Valsts zivsaimniecības un akvakultūras aģentūr ā tika izveidota tirgus organizācijas struktūrvienība.

Nav pieņemti tālākie īstenošanas tiesību akti, lai izveidotu vairumtirgus infrastruktūru (ražotāju organizācijas, intervences aģentūru un informācijas sistēmu). Nav izveidota sistēma nozvejas re ģistrācijas datu apkopošanai. Jāveic pastiprināts darbs.

Secinājums

Resursu un zvejas flošu pārvaldības, **pārbaužu un kontroles**, **strukturālo darbību** un **tirgus politikas** jomā panākts progress. Taču sasniegtie rezultāti joprojām ir nelieli. Bulgārijai j āveic pastiprināts darbs un steidzami jārīkojas, lai sagatavotos strukturālā fonda pārvaldībai zivsaimniecības nozarē, pabeidzot zvejas kuģu novērošanas sistēmas uzstādīšanu, pieņemot ties ību aktus un izveidojot sistēmu nozvejas reģistrācijas datu apkopošanai.

4.1.8. 9. nodaļa: Transporta politika

Gaisa satiksmes jomā paveikts nozīmīgs darbs, un lielākā daļa attiecīgo tiesību akti jau ir transponēti un kopumā atbilst *acquis* noteikumiem. Bulgārija ir parafējusi vispārējo gaisa p ārvadājumu nolīgumu un Eiropas kopējās gaisa telpas nolīgumu, un abu nolīgumu pagaidu piemērošana ir paredzēta no to parakstīšanas dienas.

Līdz iestājai ES jāpabeidz attiecīgo politiku pilnīga īstenošana, īpaši attiecībā uz kārtību un droš ību lidostās. Kopumā priekšdarbi šajā jomā noris sekmīgi.

Jūras transporta jomā tiesību pamatakti ir transponēti atbilstoši *acquis* prasībām. Situācija attiecībā uz ostas valsts kontroles funkcijām ievērojami uzlabojas, īpaši aizturēšanas gadījumu skaita samazināšanās ziņā.

Bulgārijas Jūras administrācijas neatkarība saistībā ar karoga valsts kontroli pagaidām vēl nav nodrošināta pilnībā, jo *Navybulgar* – kā kontrolēta sabiedrība – joprojām ir valsts sabiedrība. Šajā jomā jāveic pastiprināts darbs.

Secinājums

Gaisa satiksmes tiesību aktu jomā panākts ievērojams progress, jo šobrīd Bulgārija kopumā pilda saistības un prasības, kas izriet no pievienošanās sarunām. Tiesību akti tiek īstenoti, un tai vajadzētu spēt nodrošināt atbilstību prasībām līdz iestājai ES, ja tiks saglabāts līdzšinējais attīst ības temps.

Jūras transporta jomā **vērojams progress.** Taču panāktie rezultāti joprojām neatbilst Eiropas Savienības vidējam standartam. Šobrīd vajadzīgs pastiprināts darbs un ātra rīcība, lai līdz iest ājai ES paspētu novērst nepilnības, īpaši nodrošinot Bulgārijas Jūras administrācijas kā kontroles iestādes pilnīgu neatkarību.

4.1.9. 10. nodaļa: Nodokļu uzlikšana

Likums par akcīzes nodokli un akcīzes preču noliktavām tika pieņemts 2005. gada novembrī.

Tas nosaka, ka nodokļu administrācijas atbildība par akcīzes nodokļa pārvaldīšanu tiks nodota muitas pārvaldei. Šis likums ietver noteikumus arī par muitas noliktavu sistēmu, kā arī noteikumus par akcīzes preču glabāšanu, transportēšanu un kontroli saskaņā ar nodokļu atlik šanas režīmu. Grozījumi Likumā par akcīzes nodokli tika izdarīti 2005. gada decembrī, lai palielinātu akcīzes nodokļa likmes atbilstoši pieņemtajam saskaņošanas kalandāram. Priekšdarbi akcīzes nodokļa jomā noris sekmīgi.

PVN jomā vēl nav pieņemti tiesību akti, kuri saskaņā ar plānu bija jāpieņem 2005. gada beigās. **Tiešo nodokļu** jomā vēl nav pieņemts projekts Likumam par uzņēmumu peļņas nodokli un ien ākumu nodokli. Priekšdarbi jāpaātrina.

Salīdzinoši labs progress panākts **administratīvās sadarbības un savstarpējās palīdzības** jomā. Valsts ieņēmumu aģentūra (VIA) sāka darboties 2006. gada janvārī pēc jaunā Nodokļu un sociālās drošības kodeksa stāšanās spēkā. VIA apvienoja gan centrālās valdības nodokļu (t ādu kā PVN un uzņēmumu peļņas nodokļa), gan obligāto sociālo apdrošināšanas (tādu kā vesel ības apdrošināšanas) iemaksu iekasēšanu un apkalpošanu. Šobrīd nozarē notiekošās reformas, īpaši nodokļu administrācijas sekmīgā pārveidošana VIA, ir uzlabojušas nodokļu iekasēšanas un kontroles spēju, par ko liecina iekasēto nodokļu kopējā apjoma pieaugums.

Jāveic papildu darbs vadības līmenī attiecībā uz nodokļu iekasēšanu, lai nodrošinātu jaunizveidotās iestādes vienmērīgu darbību. Jauno tiesību aktu īstenošanai būs nepieciešama jautājumu labāka koordinācija starp visām ieinteresētajām personām. Jāturpina uzlabot administratīvo rīcībspēju, attīstot personāla profesionālās prasmes un veicot sistemātisku apm ācību. Priekšdarbi, lai nodrošinātu IT savienojamību, virzījās uz priekšu labā tempā, un, ja nenotiks nekāda neparedzēta aizkavēšanās, Bulgārijai pēc iestāšanās principā būtu jāatbilst pras ībām. Kopumā sagatavošanas darbi norit sekmīgi.

Secinājums

Akcīzes nodokļa un a**dministratīvās sadarbības un savstarpējās palīdzības** jomā panākts ievērojams progress. Šobrīd Bulgārija kopumā pilda saistības un prasības, kas izriet no pievieno šanās sarunām šajās jomās. Cerams, ka Bulgārija spēs piemērot *acquis* no iestāšanās dienas, ja tiks saglabāts līdzšinējais attīstības temps.

Progress **PVN** un **tiešo nodokļu** jomā ir neliels. Šajā jomā jāveic papildu darbs tiesību aktu un jauno likumu īstenošanas ziņā.

4.1.10. 13. nodaļa: Sociālā politika un nodarbinātība

Attiecībā uz **darba tiesībām** grozījumi Bulgārijas Darba kodeksā tika izdarīti 2005. gada oktobrī. Darba inspekcija ir palielinājusi personāla skaitu.

Acquis noteikumu transpozīcija vēl nav pabeigta, īpaši attiecībā uz direktīvām, kas papildina Eiropas uzņēmuma un Eiropas kooperatīvās sabiedrības statūtus, direktīvu par informāciju un konsultācijām un Eiropas Uzņēmumu padomes direktīvu. Turklāt vēl ir jārisina daudzi jaut ājumi, lai nodrošinātu pareizu un pilnīgu transpozīciju, it sevišķi attiecībā uz darbinieku nosūtī šanu, darba devēju maksātnespēju, darbinieku drošību un veselību, kolektīvo atlaišanu, nepilna darba laika darbu, darbu uz noteiktu laiku, darba laiku un jauniešu darba aizsardzību. Pie tam

Darba inspekcijas administratīvā rīcībspēja un iekšējās kontroles mehānismi ir nepietiekami, lai garantētu efektīvu un objektīvu *acquis* noteikumu piemērošanu šajā jomā. Jāveic pastiprināts darbs.

Attiecībā uz **sociālo dialogu** netiek pietiekami stiprināts divpusējais dialogs, lai sagatavotu soci ālos partnerus to turpmākajai lomai ES sociālās politikas izstrādāšanā un īstenošanā. Pārstāv ības kritēriji jāpiemēro objektīvā veidā visām sociālo partneru organizācijām. Dalība trīspusējos dialogos jāattiecina uz sociālo partneru organizācijām, kurām ir sociālais mandāts. Priekšdarbi ir jāpaātrina.

Jāatzīmē zināms progress **sabiedrības veselības** jomā, kas saistīts ar noteikumu operatīvu īstenošanu šajā jomā. Progress jo īpaši panākts tiesību aktu jomā, pielīdzinot infekcijas slimību sistēmu *acquis* noteikumiem. Ir gūti būtiski panākumi, transponējot *acquis* tabakas izstrād ājumu ražošanas, noformēšanas un pārdošanas jomā. Vispārējā konvencija par tabakas kontroli tika ratificēta 2005. gada novembrī. Tabakas reklāmas direktīva ir transponēta pilnībā. Veiktas dažas izmaiņas slimnīcu nozares finansējumā, un lielāka uzmanība tiek veltīta arī aizsargpas ākumiem veselības jomā.

Nav pabeigta *acquis* noteikumu transponēšana asins un asins komponentu, audu un šūnu jomā, sevišķi attiecībā uz cilvēka asins vai asins komponentu kvalitātes un drošības standartiem, izsekojamības prasībām un paziņošanu par nopietniem nevēlamiem notikumiem un blakusparād ībām, kā arī Kopienas asins dienestu kvalitātes sistēmas standartiem un parametriem. Jāturpina likuma par orgānu, audu un šūnu transplantāciju pielīdzināšana *acquis* prasībām. Jāuzlabo infekcijas slimību uzraudzības sistēma, un jāveic pastāvīgus ieguldījumus laboratoriju jaudas un IT aprīkojuma uzlabošanā.

Jāuzlabo iedzīvotāju veselības stāvoklis un veselības un medicīniskās aprūpes pieejamība iedz īvotājiem, īpaši reģionālā līmenī un starp nabadzīgākajām sociāli ekonomiskajām grupām un mazākumtautībām. Attiecībā uz veselības aprūpes pieejamību iedzīvotāju apstākļi kopumā nav uzlabojušies. Pamatapstākļi aprūpes iestādēs, kas atbildīgas par vecāka gadagājuma cilvēku, personu ar fiziskiem vai garīgiem traucējumiem un bērnu aprūpi, ir šausmīgi. Tiesiskais pamats ievietošanai specializētajās iestādēs un lēnā un dažreiz pat slikti plānotā virzība uz īstu deinstitucionalizāciju ir neapmierinoša un joprojām ir pamats reālām bažām. Jāveic pastiprināts darbs.

Zināms progress panākts, veicot sagatavošanas darbus **Eiropas Sociālā fonda (ESF)** pārvald ībai, īpaši attiecībā uz personāla pieņemšanu darbā, ierēdņu apmācības turpināšanu un vadošās iestādes norīkošanu cilvēkresursu attīstības darbības programmas un administratīvās rīcībspējas darbības programmas pārvaldībai.

Administratīvās rīcībspējas sagatavošanas darbs, īpaši attiecībā uz administratīvās rīcībspējas darbības programmu un personālu un apmācību Izglītības un zinātnes ministrijā un Sociālās pal īdzības aģentūrā, vēl nav pabeigts *(sk. arī 21. nodaļu – Reģionālā politika un strukturālo instrumentu koordinācija)*. Jāveic pastiprināts darbs.

Sociālās iekļautības jomā grozījumi Likumā par sociālo palīdzību, kas jo īpaši padara pieejamu arī sociālo pakalpojumu tirgu, tika pieņemti 2006. gada februārī. Valdība 2006. gada aprīlī apstiprināja atjaunināto valsts plānu cīņai pret nabadzību un sociālo atstumtību 2005.-2006. gadam, kas paredz atbalstu izglītībai, pārkvalifikācijai, nodarbinātībai un palīdzības snieg šanai mazāk aizsargātajām grupām. Analītiskais darbs un sociālās statistikas izveide nabadzības

un sociālās atstumtības jomā jāveic atbilstoši ES rādītājiem par sociālo integrāciju. Jāturpina darbs, lai uzlabotu mazāk aizsargāto grupu, tostarp čigānu tautības iedzīvotāju, stāvokli un sekmētu to pilnīgu integrāciju sabiedrībā. Dažās pašvaldībās čigānu tautības skolēnu un skolēnu ar īpašām vajadzībām desegregācija un integrācija standarta skolu sistēmā deva pozitīvus rezultātus.

Nav paplašinātas iespējas nodrošināt kvalitatīvu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību, tā kā lielam skaitam iedzīvotāju, īpaši čigānu mazākumtautībai, aprūpes pakalpojumi joprojām nav pieejami. Jāpaātrina čigānu tautības skolēnu un skolēnu ar īpašām vajadzībām desegregācija un integrācija standarta skolu sistēmā. Tāpat nav nostiprināta bērnu labklājības politikas jautājumu koordinācija un Bērnu aizsardzības aģentūras administratīvā rīcībspēja, tostarp pašvaldību līmenī. Nav piestrādāts pie deinstitucionalizācijas procesa un sabiedrībai sniegto pakalpojumu attīstības. Jāīsteno konkrēti sociālie, izglītības un medicīnas pakalpojumi, kas vērsti uz sociālās iekļautības jautājumu risināšanu. Nav veikti pasākumi pilnvērtīgas izglītības un arodmācību pasākumu veicināšanai, lai iekļautu darba tirgū mazāk aizsargātas grupas, īpaši čigānu mazākumtautības iedzīvotājus. Jāuzlabo sabiedrisko vietu, ēku un transporta, kā arī izglītības un darba tirgus pieejamība invalīdiem. Jāveic pastiprināts darbs.

Attiecībā uz **diskriminācijas novēršanu** 2005. gada novembrī tika nodibināta Komisija aizsardzībai pret diskrimināciju, un tā jau ir uzsākusi pirmo lietu izskatīšanu.

Administratīvo un personāla skaita ierobežojumu dēļ minētā Komisija nespēj veikt tai uzticētās funkcijas pilnībā, un nav veikti arī nekādi steidzami pasākumi, lai nodrošinātu tās pilnvērtīgu darbību tuvākajā laikā. Tādēļ joprojām nepieciešami būtiski uzlabojumi attiecībā uz čigānu mazākumtautības iedzīvotāju situāciju. Pasākumi, kuru mērķis ir efektīvi īstenot pamatprogrammu čigānu mazākumtautības līdztiesīgai integrācijai Bulgārijas sabiedrībā, ir nepietiekami. Jāveic pastiprināts darbs.

Secinājums

Ir panākts progress, veicot sagatavošanas darbus **Eiropas Sociālā fonda** (ESF) pārvaldībai, bet šajā jomā joprojām nepieciešami papildu pasākumi, lai atrisinātu visas vēl neatrisinātās problēmas. Visās šīs nodaļas piecās jomās, kas 2005. gada oktobrī tika minētas kā jomas, kurās jāveic pastiprināts darbs, panākts samērā neliels progress. Šo jomu sagatavošanā jāiegulda daudz lielāks darbs, un nepieciešama ātra rīcība, lai līdz iestājai ES paspētu nokārtot visus vēl nenokārtotos jautājumus. Jāpabeidz tiesību aktu saskaņošana un piemērošana **darba tiesību** un **sabiedrības veselības** jomā. Jānodrošina divpusējā **sociālā dialoga** nostiprināšana un sociālo partneru pareiza dalība trīspusīgās struktūrās. **Sociālās iekļautības** jomā būtiski jāuzlabo kvalitatīvu veselības aprūpes pakalpojumu un izglītības pieejamība, deinstitucionalizācija, bērnu labklājība un mazāk aizsargātu grupu integrācija darba tirgū. Joprojām nepieciešami strukturāli uzlabojumi attiecībā uz čigānu mazākumtautības iedzīvotājiem. Attiecībā uz **diskriminācijas novēršanu** jāpaaugstina Komisijas aizsardzībai pret diskrimināciju administratīvā rīcībspēja. Kopumā administratīvās rīcībspējas nostiprināšanā jāiegulda papildu darbs, lai nodrošinātu sociālās politikas *acquis* noteikumu īstenošanu.

4.1.11. 14. nodaļa: Enerģētika

Ir pieņemti tiesību pamatakti un īstenošanas tiesību akti **konkurences un iekšējās enerģijas tirgus** jomā.

Vēl nav nodrošināta elektrības un gāzes tirgus pilnīga atvēršana saskaņā ar *acquis* prasībām. Lai īstenotu izstrādātos plānus, tarifu nodalīšana uzņēmumā *Bulgargas* jānodrošina līdz pievienošanās dienai.

Turklāt cietā kurināmā nozarē Bulgārijai jānodrošina, lai valsts intervences pasākumi noritētu atbilstoši *acquis* prasībām. Šajā jomā jāveic pastiprināts darbs.

Kodolenerģētikas un kodoldrošības jomā ir sakārtots tiesiskais regulējums un pieņemti īsteno šanas tiesību akti.

Attiecībā uz Bulgārijas apņemšanos priekšlaicīgi slēgt Kozlodujas kodolspēkstacijas 1. un 4. bloku, kā īpaši izcelts Pievienošanās aktā, Bulgārija vēl nav veikusi vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu 2002. gadā slēgtā 1. un 2. bloka neatgriezenisku demontāžu. Bulgārija pagaid ām vēl nav veikusi nekādus konkrētus darbības un administratīvos pasākumus, lai nodrošinātu 3. un 4. bloka pilnīgu slēgšanu 2006. gadā un garantētu to turpmākās ekspluatācijas pārtrauk šanu, tādējādi pieļaujot pieejamo Kopienas līdzekļu atbilstīgu izmantošanu. Līdz iestājai ES Bulgārijai jānodrošina Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līgumā paredzēto prasību un procedūru pilnīga izpilde. Sagatavošanas darbi šajā jomā ievērojami jāuzlabo.

Secinājums

Konkurences un iekšējās enerģijas tirgus jomā panākts neliels progress**.** Šobrīd vajadzīgs pastiprināts darbs un ātra rīcība, lai līdz iestāšanās brīdim pabeigtu gāzes un elektrības tirgus pilnīgu atvēršanu. **Kodolenerģētikas un kodoldrošības** jomā situācija ar kodolspēkstaciju ekspluatācijas pārtraukšanu pasliktinājās. Šobrīd vajadzīgs pastiprināts darbs un ātra rīcība, lai garantētu Kozlodujas kodolspēkstacijas 1. un 4. bloka neatgriezenisku slēgšanu.

4.1.12. 15. nodaļa: Rūpniecības politika

Privatizācijas un pārstrukturizācijas process, lai arī lēnākā tempā nekā plānots, Bulgārijā turpinās. Privatizācija ir gandrīz jau pabeigta, bet pēdējā laikā šis process ir ievērojami palēnin ājies, un līdz galam īstenoti faktiski ir tikai nedaudzi privatizācijas pasākumi. Turpinājās arī ar t īkliem saistīto nozaru pārstrukturēšana.

Privatizācijas procesa pārredzamība joprojām ir nepietiekama, un pastāv problēmas ar p ēcprivatizācijas kontroli.

Tērauda rūpniecības pārstrukturizācija ir jūtami aizkavējusies, un galvenā tērauda ražotāja dz īvotspēju saskaņā ar individuālo dzīvotspējas plānu nebūs iespējams atjaunot līdz saskaņotā p ārstrukturēšanas laika beigām. Bulgārija ir oficiāli informējusi Komisiju par plānotajām izmaiņ ām valsts tērauda ražošanas nozares pārstrukturēšanas plānā un attiecīgajos uzņēmējdarbības pl ānos. Komisija rūpīgi analizēs šīs izmaiņas, īpaši attiecībā uz to saderību ar valsts atbalsta *aquis*. Privatizācijas un pārstrukturizācijas jomā jāveic pastiprināts darbs.

Secinājums

Privatizācijas un pārstrukturizācijas jomā panākts zināms progress. Taču gūtie panākumi joprojām galvenokārt attiecināmi tikai uz tērauda nozares pārstrukturizāciju. Šajā jomā j āiegulda daudz lielāks darbs un ir vajadzīga ātra rīcība, lai līdz iestājai ES paspētu novērst visas nepilnības.

4.1.13. 19. nodaļa: Telekomunikācijas un informācijas tehnoloģijas

Elektronisko komunikāciju un informācijas tehnoloģijas jomā nav vērojami nekādi būtiski panākumi.

Pavisam neliels progress panākts attiecībā uz neatrisināto jautājumu risināšanu saistībā ar 1998. gada *acquis* transponēšanu. Vēl jāīsteno daži piesardzības pamatpasākumi konkurences jomā attiecībā uz vēsturisko operatoru fiksēto tālruņu tirgū. Mobilo sakaru tirgū pašreizējais Telekomunikāciju likums nedefinē starpsavienojumu tirgu un tādējādi neparedz cenu orient āciju zvanu savienojumu vairumtirgus likmēm uzņēmējam ar būtisku ietekmi tirgū (BIT). Turkl āt ir novēlota mobilo numuru pārnesamības sagatavošana. Sagatavošanas darbs 2002. gada *acquis* jomā ir vēl tikai sākumposmā. Valsts pārvaldes iestādēm trūkst resursu, lai izpildītu to uzdevumu īstenot jauno Elektronisko komunikāciju likumu, īpaši attiecībā uz tirgus analīzi, b ūtiskas ietekmes tirgū izvērtēšanu un tiesiskās aizstāvības līdzekļu piemērošanu. Jāuzlabo koordinācija starp pārvaldes iestādēm. Šajā jomā jāveic pastiprināts darbs.

Pasta pakalpojumu jomā grozījumi Pasta pakalpojumu likumā tika pieņemti 2006. gada aprīlī. To mērķis ir transponēt otro Pasta pakalpojumu direktīvu.

Jānostiprina arī šo jomu regulējošās institūcijas – Komunikāciju regulatīvās komisijas – administratīvā rīcībspēja attiecībā uz kvalitātes vērtēšanas sistēmu, izmaksu uzskaiti un gr āmatvedības mehānismiem. Kopumā priekšdarbi šajā jomā norit labi.

Secinājums

Pasta pakalpojumu jomā panākts ievērojams progress. Jāpabeidz regulējošās institūcijas administratīvās rīcībspējas nostiprināšanas process. Bulgārija kopumā spēs izpildīt saistības un prasības, kas izriet no pievienošanās sarunām, ja tiks saglabāts līdzšinējais attīstības temps.

Elektronisko komunikāciju un informācijas tehnoloģijas jomā, tostarp arī vēl neatrisināto jautājumu risināšanā saistībā ar 1998. gada *acquis*, vērojams neliels progress. Vēl jānodrošina arī 2002. gada *acquis* saskaņošana. Tiesību aktu grafiks jāpārskata, un jāpieņem jauni plāni, lai ievērotu iestāšanās termiņu. Šobrīd šajā jomā vajadzīgs pastiprināts darbs un ātra rīcība.

4.1.14. 21. nodaļa: Reģionālā politika un strukturālo instrumentu koordinācija

Šobrīd ir izveidots **likumīgais pamats**, kas vajadzīgs, lai nodrošinātu strukturālo fondu finans ēto darbību pilnīgu atbilstību ES politikai un tiesību aktiem. Bulgārija ir izdarījusi vajadzīgos grozījumus Likumā par publisko iepirkumu un pieņēmusi jauno Likumu par koncesijām atbilsto ši *acquis* prasībām. Bulgārija ir pieņēmusi Konstitutīvā budžeta likumu, kas ievieš daudzgadu budžeta plānošanu, kas ir jau uzsākta vairākās nozaru ministrijās. Uzmanība jāpievērš jauno valsts iepirkuma tiesību aktu īstenošanai. Kopumā priekšdarbi šajā jomā norit labi.

Izveidotas galvenās **institucionālās struktūras** strukturālo fondu sagatavošanai un ieviešanai. Pieņemti lēmumi par uzdevumu sadali starp dažādām katrā darbības programmā iesaistītajām iestādēm, un izveidotas izpildes struktūras. Uzlabojies starpministriju koordinācijas process.

Daudzām iestādēm galvenā problēma būs visaptverošu darbinieku darbā pieņemšanas plānu izstrāde, joprojām tiek meklēts liels skaits pieredzējušu darbinieku, un daudzas iestādes sacen

šas savā starpā, meklējot pienācīgi kvalificētus darbiniekus, kuru skaits ir ierobežots. Daudzām starpposmu iestādēm un galīgajiem saņēmējiem, kā arī dažām vadošām iestādēm joprojām nepieciešami daudz lielāki resursi, īpaši publiskā iepirkuma jomā. Jāpabeidz priekšdarbi starpministriju un starpnozaru plānošanas koordinācijas jomā un turpmāko darbību īstenošana reģionālajā līmenī, kā arī īstenošanas ieteikumu izstrāde. Šajā jomā jāveic pastiprināts darbs.

Plānošanas darbs Bulgārijā norit labi. Tā ir sagatavojusi visu vajadzīgo plānošanas dokumentu projektus.

Dažiem plānošanas dokumentiem, tostarp valsts stratēģiskajam pamatprincipu kopumam, tr ūkst koncentrācijas un stratēģiskās vīzijas, kas apgrūtina koordinācijas īstenošanu. Iepriekšēja vērtēšana ir uzsākta, bet ar ievērojamu aizkavēšanos. Joprojām bažas rada to projektu atbalsta kanāla izveide, kas gatavi īstenošanai saskaņā ar strukturālajiem fondiem un Kohēzijas fondu. Priekšdarbi plānošanas jomā jāpaātrina.

Attiecībā uz **uzraudzību un novērtēšanu** daudzās vadošās iestādēs un starpposmu iestādēs ir izveidotas uzraudzības sistēmas. Bulgārija ir pasūtījusi vienotu vadības informācijas sistēmu, kas ietver visas darbības programmas un šobrīd ir izveides procesā.

Jānodrošina vienotās vadības informācijas sistēmas dažu apakšsistēmu savienojamība un galīgo lietotāju gatavība un gatavošanās valsts, reģionālajā un vietējā līmenī izmantot sistēmas. Tādēļ j āpabeidz personāla pieņemšana darbā un apmācība. Daudzās vadošās iestādēs jāizveido novērtē šanas struktūrvienības, kuras jānodrošina ar darbiniekiem. Uzraudzības un novērtēšanas jomā j āveic pastiprināts darbs.

Finanšu vadības un kontroles jomā ir nodibināts jauns likumīgais pamats, un attiecīgās institucionālās struktūras principā jau ir sakārtotas. Izveidota centrālā Revīzijas iestāde un iekš ējās revīzijas struktūrvienības vadošajās iestādēs.

Bažas izraisa visaptverošie darbinieku darbā pieņemšanas plāni un potenciālā konkurence starp šīs jomas dažādām iestādēm par nedaudzajiem reāli pieejamajiem speciālistiem. Šajā jomā veicams liels apmācības darbs. Nav izstrādāti attiecīgie starpiestāžu nolīgumi un procedūru rokasgrāmatas. Finanšu vadības un kontroles sistēmu sagatavošana un ieviešana netiek kārtīgi un efektīvi koordinēta. Jāturpina strādāt pie publiskā iepirkuma kontroles sistēmas ieviešanas, ņemot vērā *ISPA* un *Phare* kohēzijas projektu īstenošanu. Priekšdarbi šajā jomā jāpaātrina.

Secinājums

Bulgārija ir panākusi pietiekamu progresu **likumīga pamata** izveidošanas ziņā un šobrīd kopumā pilda saistības un prasības, kas izriet no pievienošanās sarunām šajā jomā.

Gūti panākumi **plānošanas** un **uzraudzības un novērtēšanas** jomā, bet Bulgārijai vēl jāveic papildu darbs, lai līdz iestājai ES paspētu savlaicīgi sagatavot efektīvu projektu atbalsta kanālu un izveidot funcionālu vadības informācijas sistēmu. Progress panākts arī **institucionālo strukt ūru** un **finanšu vadības un kontroles** jomā. Šajās jomās šobrīd vajadzīgs pastiprināts darbs un ātra rīcība, lai līdz iestājai ES paspētu novērst visas nepilnības. Īpaša uzmanība jāveltī revīzijas un kontroles sistēmas ātrai izveidošanai, lai varētu pareizi un efektīvi ieviest strukturālos fondus un ievērojami nostiprināt administratīvo rīcībspēju. Jāstrādā arī pie iepriekšējas vērtē šanas kontroles sistēmas pilnīgas darbības nodrošināšanas visos līmeņos attiecībā uz publisko iepirkumu.

4.1.15. 22. nodaļa: Vide

Tiek nostiprināta attiecīgā administratīvā rīcībspēja **horizontālo tiesību aktu** jomā.

Jāturpina stiprināt koordināciju, integrāciju, sabiedrības informētību un sabiedrības iesaistīšanu tādās jomās kā piesārņojuma integrēta novēršana un kontrole un *NATURA 2000* programmā. Papildu darbs veicams attiecībā uz to tiesību aktu īstenošanu, ar kuriem transponē Direktīvu par ietekmes uz vidi novērtējumu un Direktīvu par stratēģisko vides novērtējumu gan valsts, gan reģionālajā līmenī. Jāveic pastiprināts darbs.

Atkritumu apsaimniekošanas tiesību akti atbilst *acquis* prasībām.

Nepietiekama uzmanība tiek veltīta speciāli apmācīta papildu personāla pieņemšanai darbā, lai īstenotu atkritumu apsaimniekošanas tiesību aktus, īpaši reģionālajā un vietējā līmenī. Jāveic pasākumi, lai īstenotu atkritumu pamatdirektīvu un direktīvu par bīstamajiem atkritumiem. Priekšdarbi jāpaātrina, īpaši saistībā ar apglabāšanas iekārtu integrētā tīkla attīstību.

Ūdens resursu apsaimniekošanas tiesību akti pamatā ir sakārtoti un atbilst *acquis* prasībām.

Tiesību akti, ar kuriem īsteno Ūdens pamatdirektīvu, vēl nav izskatīti Parlamentā galīgajā las ījumā. Jāturpina stiprināt administratīvo rīcībspēju, it sevišķi reģionālajā līmenī un cilv ēkresursu, laboratoriju un aprīkojuma ziņā. Sadarbība un koordinācija starp dažādām iestādēm un iesaistītajām pārvaldēm ir nepietiekama. Arī Direktīvas par nitrātiem, Direktīvas par dzeramo ūdeni un Direktīvas par virszemes ūdeņiem īstenošana nenotiek saskaņā ar grafiku. Priekšdarbi jāpaātrina.

Rūpnieciskā piesārņojuma jomā, ņemot vērā atļauju izsniegšanu rūpnīcām, vērojams progress. Valsts galvenās kompetentās iestādes resursi, šķiet, ir pietiekami, un atļauju izsnieg šanas procedūras ir izstrādātas un skaidri noteiktas. Sadarbība starp centrālo un reģionālo l īmeni norit apmierinoši, un pastāv skaidra pienākumu un uzdevumu sadale.

Reģionālajā līmenī nepieciešama papildu rīcībspēja. Šobrīd no pavisam 230 vietām, kuras jāizv ērtē, 80 vietām ir izsniegtas integrētās atļaujas. Turklāt tiek izskatīta iespēja izsniegt atļaujas v ēl 14 vietām. Jāveic pastiprināts darbs.

Tiesību akti par **ķīmiskām vielām un ģenētiski modificētiem organismiem** ir transponēti un atbilst *acquis* prasībām, tostarp par ģenētiski modificēto mikroorganismu ierobežotu izmanto šanu un ģenētiski modificēto mikroorganismu tīšu izplatīšanu vidē. Sagatavošanas darbi kopum ā norit labi, bet vēl jānostiprina administratīvā rīcībspēja ķīmisko vielu un ģenētiski modificēto organismu jomā.

Attiecībā uz **troksni** rīcības plāni un stratēģiskās trokšņu kartes vēl nav pabeigtas, bet vispār ējie sagatavošanas darbi norit labi.

Kodoldrošības un aizsardzības pret radiāciju jomā ir pieņemti tiesību akti par radioaktīvo atkritumu transportēšanu un ārstnieciski diagnostisko apstarošanu. Administratīvā rīcībspēja kopumā ir apmierinoša, izņemot ārstnieciski diagnostiskās apstarošanas aspektu piemērošanu. Šajā jomā jāveic pastiprināts darbs.

Secinājums

Šobrīd Bulgārija kopumā pilda saistības un prasības, kas izriet no pievienošanās sarunām, **trokš ņu un ķīmisko vielu** un **ģenētiski modificēto organismu** jomā.

Panākts progress **horizontālo tiesību aktu**, **atkritumu apsaimniekošanas**, **ūdens resursu apsaimniekošanas**, **rūpnieciskā piesārņojuma**, **riska pārvaldības** un **kodoldrošības un aizsardzības pret radiāciju** jomā. Šobrīd vajadzīgs pastiprināts darbs un ātra rīcība, lai Bulg ārija pabeigtu tiesību aktu transponēšanu un tos īstenotu un piemērotu. Šajā jomā jāturpina uzlabot administratīvo rīcībspēju, īpašu uzmanību pievēršot reģionālajām un vietējām vides iest ādēm un inspekcijām.

4.1.16. 23. nodaļa: Patērētāju tiesību un veselības aizsardzība

Bulgārija šobrīd ir sasniegusi pieņemamu atbilstības pakāpi *acquis* prasībām ar **drošību saistīto pasākumu** jomā, tostarp attiecībā uz atbildību par produktiem ar trūkumiem, vispārējo produktu drošību un bīstamiem atdarinājumiem. Priekšdarbi norit sekmīgi.

Ir uzlabota **tirgus uzraudzības sistēma** šajā jomā. Taču nav nostiprināta jautājumu koordin ācija starp iesaistītajām organizācijām un iestādēm. Sagatavošanas darbi jāpaātrina.

Attiecībā uz **pasākumiem, kas nav saistīti ar drošību**, jaunā Patērētāju tiesību aizsardzības likuma pieņemšana bija būtisks solis uz priekšu vairāku direktīvu transponēšanā. Bulgārija nav transponējusi *acquis* daļas par patēriņa kredītu, patērētāju finanšu pakalpojumu tālpārdošanu un priekšrakstiem un nav nostiprinājusi iestāžu sistēmu. Jaunizveidotā Patērētāju tiesību aizsardzības direktorāta, kā arī Tirdzniecības un patērētāju tiesību aizsardzības komisijas person āla un tehniskās iespējas ir ierobežotas, jo īpaši pēdējās minētās iespējas veikt papildu funkcijas un uzdevumus, kas izriet no jaunā Patērētāju tiesību aizsardzības likuma. Turklāt ir veikti pavisam nedaudzi pasākumi, lai radītu spēcīgu, neatkarīgu un pārstāvniecisku un efektīvu patēr ētāju kustību, kas palīdz patērētājiem un spēlē nozīmīgu lomu patērētāju politikas veidošanā un tirgus uzraudzībā. Jāveic pastiprināts darbs.

Secinājums

Patērētāju tiesību un veselības aizsardzības jomā panākts progress. Taču šajā jomā vēl vajadzīgs pastiprināts darbs un ātra rīcība, lai līdz iestājai ES paspētu novērst visas nepilnības. J āpabeidz tiesību aktu sakārtošana, īpaši attiecībā uz pasākumiem, kas nav saistīti ar drošību. J āturpina uzlabot tirgus uzraudzības darbības un administratīvo rīcībspēju un struktūras, kā arī j āveicina patērētāju organizāciju iesaistīšana patērētāju politikas attīstībā un īstenošanā.

4.1.17. 24. nodaļa: Sadarbība tieslietu un iekšlietu jomā

Attiecībā uz sagatavošanas darbiem **Šengenas *acquis*** piemērošanai **un ārējās ES robežas p ārvaldībai nākotnē** 2006. gada janvārī tika pieņemts atjaunināts Šengenas rīcības plāns 2006.-2007. gadam un izpildes ziņojums 2005. gadam. Ministru padome 2006. gada janvārī apstiprināja integrēto robežu pārvaldības stratēģiju, bet 2006. gada aprīlī – Rīcības plānu. Strat ēģija ietver 11 darbību kopumus, kas jāpabeidz līdz iestājai ES, un 13 darbību kopumus, kas j āpabeidz laikposmā starp iestāšanos ES un integrēšanos Šengenas sistēmā. Dažās vietās 2006. gada februārī tika īstenots izmēģinājumprojekts vieglo automašīnu vienreizējai pārbaudei uz robežas. Šobrīd tas jāievieš visās robežšķērsošanas vietās, tostarp kravas automašīnām. Bulgārija un Rumānija ir vienojušās par pastiprinātu sadarbību robežu jautājumos, it sevišķi par novērošanu Donavas pierobežā.

Attiecībā uz ārējās ES robežas pārvaldību nākotnē panākts ievērojams progress darbā ar procedūrām un kontroles līmeņa nodrošināšanu, īpaši lidostās un jūras ostās. Ir noskaidrots statuss piecām jūras ostām, kas iesaistītas starptautiskos pārvadājumos. Šķiet, ka aprīkojums, ko izmanto robežkontrolei, ir pietiekams, lai nodrošinātu augstas kvalitātes kontroli. Pieņemtas darbā apmēram 270 robežpolicijas amatpersonas, samazinot brīvo darba vietu skaitu līdz maz āk nekā 750.

Muitas un robežpolicijas apvienoto mobilo komandu izveide padziļinātām pārbaudēm pierobež ā ir aizkavējusies. Ņemot vērā to lomu Šengenas *acquis* īstenošanā, jāveic papildu darbs, lai nodrošinātu savlaicīgu komandu izveidi. Robežpārejas punktu infrastruktūra vēl nav pielāgota stratēģijas mērķiem.

Robežpolicijas amatpersonu skaits joprojām ir nepietiekams, lai veiktu pārbaudes dažos robežp ārejas punktos. Turklāt, neraugoties uz to, ka kopumā pastāv arī darbības riska analīze, vēl arvien nepieciešami uzlabojumi vietējā līmenī.

Attiecībā uz Bulgārijas priekšdarbiem, lai pievienotos Šengenas informācijas sistēmai (SIS) vēl ākā posmā pēc iestājas ES, ir būtiski paātrināt sagatavošanas darbus Bulgārijas iekļaušanai SIS II un dalībai attiecīgajās darba grupās, lai Bulgārija spētu nodrošināt SIS II prasību izpildi. Daudzi agrākajos rīcības plānos noteiktie termiņi nav ievēroti; šajā jomā ļoti svarīga ir pilnīga un savlaicīga pasākumu īstenošana. Kopumā šajā jomā jāveic pastiprināts darbs.

Vīzu politikas jomā saskaņošana ar ES atļauto sarakstu turpinājās, noslēdzot divpusējus nol īgumus ar Brazīliju un Venecuēlu. Bulgārija šobrīd piedalās visās ar Vīzu informācijas sistēmu (VIS) saistītajās darba grupās un darba apspriedēs, un tam vajadzētu nodrošināt Bulgārijas vīzu sistēmas pareizu saskaņošanu ar VIS prasībām.

Bulgārija ir apņēmusies ieviest vīzu režīmu ar bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas Republiku un Serbiju un Melnkalni pirms tās iestājas ES. Saskaņošana ar ES atļauto sarakstu vēl nav

pabeigta. Visiem Bulgārijas konsulārajiem dienestiem ir palielināmie stikli, UV lampas un trīs metro-aparāti. Turklāt pārstāvniecības ir apgādātas ar specializētu programmatūru, kas paredz ēta dokumentu kontrolei. Kopumā sagatavošanas darbi šajā jomā norit sekmīgi.

Patvēruma meklētāju jomā tehniskie priekšdarbi, lai sagatavotos *EURODAC* sistēmas izmantošanai no iestāšanās dienas, noris labi. Tiek īstenots *EURODAC* ģenerālplāna projekts, un Iekšlietu ministrijā izveidots direktorāts *Dublin II* un *EURODAC* sistēmas jautājumu risinā šanai.

Jāturpina uzlabot Bēgļu aģentūras administratīvā rīcībspēja. Jāpabeidz pasākumi iestāžu un tiesu resursu palielināšanai patvēruma tiesību aktu, procedūru un piemērošanas jomā. Iev ērojami aizkavējusies divu jaunu pieņemšanas centru izveide Sofijā un Pastrogorā. Priekšdarbi šajā jomā jāpaātrina.

Policijas sadarbības un organizētās noziedzības apkarošanas jomā 2006. gada februārī pie ņēma jaunu Likumu par Iekšlietu ministriju, kura mērķis ir uzlabot sadarbību starp dažādām tiesībaizsardzības iestādēm, kas apkaro noziedzību, racionalizējot to darbu un ieviešot profesionālās karjeras sistēmu Iekšlietu ministrijas amatpersonām. Turpinājās priekšdarbi jaunā Sodu izpildes kodeksa ieviešanai, tostarp policijas darbinieku ar izmeklēšanas pilnvarām darbā pieņemšanas un apmācības process. Attiecībā uz darbības rezultātiem cīņā pret organizēto noziedzību bija manāma dažādu policijas dienestu pastiprināta aktivitāte. Turpinājās starptautiskā sadarbība starp kaimiņvalstīm un ES dalībvalstīm starptautisko noziedzības tīklu likvidēšanā. Cīņa pret organizēto noziedzību ir ieguvusi daudz lielāku politisko uzmanību, un atsevišķas tiesībaizsardzības iestādes ir kļuvušas daudz aktīvākas šajā jomā. Ir veikti daži pas ākumi, lai atklātu saikni starp tiesībaizsardzības iestādēm un organizētās noziedzības grupām.

Jāizvērtē nesen pieņemto tiesību aktu ietekme uz vispārējo situāciju noziedzīgo nodarījumu ziņ ā, tā kā tie stājās spēkā 2006. gada aprīļa beigās. Stingri jāuzrauga jaunā Sodu izpildes kodeksa ietekme uz organizētās noziedzības apkarošanu un tā atbilstība. Šī kodeksa efektivitāti jūtami varētu mazināt policijas izmeklētāju skaita ievērojamā samazināšanās, jo šobrīd strādā vairs tikai 2000 izmeklētāju, lietas izmeklēšanai paredzētais divu gadu termiņs, bet organizētās noziedzības lietu izmeklēšanai bieži vien vajadzīgs daudz ilgāks laiks, kā arī tas, ka policijas izmeklētājiem nav atļauts piedalīties tiesā kā lieciniekiem. Ņemot vērā Bulgārijas ģeogrāfisko st āvokli un problēmas, kādas pastāv šajā teritorijā organizētās noziedzības ziņā, jāpastiprina tās reģionālā sadarbība, it sevišķi operatīvajā līmenī. Datu aizsardzība un konfidenciālās inform ācijas apstrāde ne vienmēr ir apmierinoša, kas ietekmē arī starptautisko sadarbību.

Pastāv nopietnas bažas par Bulgārijas efektivitāti cīņā pret organizēto noziedzību. Kaut arī šī cī ņa ir pasludināta par valsts prioritāti, joprojām nav taustāmu rezultātu izmeklēšanā un organizēt ās noziedzības tīklu atklāšanā un apkarošanā, tostarp starpdisciplinārās stratēģijas īstenošanā. Nav panākta saskaņota pieeja noziegumu statistikai, kas Bulgārijai ļautu stingri uzraudzīt situ āciju. Biežās pasūtījumu slepkavības, kas saistītas ar organizētās noziedzības grupām, ļoti reti beidzas ar veiksmīgu izmeklēšanu un saukšanu pie atbildības, un šīs vienošanās joprojām ir nopietna likuma varas problēma valstī. Arī šaujamieroču nelegāla glabāšana vēl aizvien ir probl ēma. Panākumi, kas gūti, saucot pie atbildības par organizēto noziedzību, piemēram, naudas atmazgāšanu, preču, naudas un dokumentu viltošanu, cilvēku tirdzniecību, prostitūciju un narkotiku kontrabandu, ir ļoti nelieli. Pagaidām vēl pilnībā nedarbojas mehānismi, kuru mērķis ir veicināt cīņu pret organizēto noziedzību, piemēram, liecinieku aizsardzības sistēma.

Valsts dienestam organizētās noziedzības apkarošanai joprojām nav pietiekams skaits augsti

kvalificētu darbinieku, un šķiet, ka kopumā šī dienesta attieksme ir vairāk reaktīva neka proakt īva. Bulgārijai jau gadiem ir juridiskie līdzekļi, kas ļauj izmeklēt un efektīvi saukt pie atbildības pazīstamus kriminālnoziedzniekus. Tādēļ ir jāskatās, vai izmaiņas tiesiskajā regulējumā dos re ālus uzlabojumus cīņā pret organizēto noziedzību. Šai jomai steidzami jāpievērš uzmanība.

Nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas jomā (*skatīt arī 4. nodaļu: Kapitāla aprites brīv ība*) joprojām ir daži trūkumi. Tiesību aktu pareiza īstenošana ir neapmierinoša, nav taustāmu izpildes rezultātu, jo īpaši nav notiesājošu spriedumu. Sadarbība starp tiesībaizsardzības iestād ēm joprojām ir neapmierinoša. Visbeidzot, cīņas pret naudas atmazgāšanu efektivitāti vēl aizvien nopietni kavē korupcija, organizētā noziedzība un neformālā ekonomika. Joprojām nav nodrošināta pietiekama apmācība visās iestādēs, kuru darbs ir cīņa pret nelikumīgi iegūtu līdzek ļu legalizēšanu. Šai jomai steidzami jāpievērš uzmanība.

Narkotiku apkarošanas jomā vērojams neliels progress attiecībā uz Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centra valstu koordinācijas centru administratīvās rīcībspējas stiprinā šanu. Noteikumi par valsts koordinācijas centra izveidi un darbību tika pieņemti 2005. gada decembrī. Jāatzīmē daži nesenie notikumi saistībā ar galveno narkotiku kontrabandistu lietu izmeklēšanu un saukšanu pie atbildības. Bulgārija 2006. gada martā sagatavoja ziņojumu par r īcības plāna valsts stratēģijas narkotiku apkarošanai īstenošanu un turpināja īstenot valsts stratē ģiju narkotiku apkarošanai 2003.-2008. gadam un savu rīcības plānu pamatā atbilstoši noteiktajiem termiņiem. Tiek īstenotas vietējās programmas sabiedrības informētībai un noziegumu novēršanai.

Taču pagaidām vēl nav izstrādāta pilnībā atbilstoša un labi saskaņota valsts politika narkotiku apkarošanai, kas jo īpaši risinātu pieprasījuma samazināšanas jautājumus un veicinātu finans ējuma piesaistīšanu ārstniecības programmām. Administratīvā rīcībspēja vēl aizvien ir ierobe žota, sevišķi attiecībā uz augsti kvalificētu personālu un sadarbību starp dažādiem dalībniekiem, kas iesaistīti valsts stratēģijas narkotiku apkarošanai īstenošanā. Valsts koordinācijas centra resursi ir ierobežoti. Tādēļ priekšdarbi šajā jomā ir jāpaātrina.

Attiecībā uz **cīņu pret krāpšanu un korupciju** tika pieņemta jauna korupcijas novēršanas stratēģija 2006.-2008. gadam. Tās pamatā ir rīcības plāns. Ja tos īstenos pilnībā, tie nodrošinās vispārējās pamatnostādnes korupcijas apkarošanai.

Taču stratēģijas īstenošana nav saistīta ar darba izpildes vadības sistēmu, ar konkrētiem un nov ērtējamiem mērķiem. Korupcijas novēršanas un apkarošanas komisijas sekretariāta administrat īvā rīcībspēja joprojām ir nepietiekama. Šīs Komisijas loma ir ļoti svarīga, jo tā ir iestāde, kas apkopo zināšanas par visiem galvenajiem korupcijas novēršanas pasākumiem.

Tiesībaizsardzības iestādes, tostarp Muitas aģentūra, vēl aizvien ir ļoti jutīgas pret korupciju un neatļautu rīcību. Joprojām nav visaptverošas riska pārvaldības programmas uzņēmējdarbības nozarē. Riska pārvaldībai vajadzīga droša un vienota ziņošanas sistēma.

Pagaidām nav pārskatīta daudzu ārējās robežas kontroles punktos veikto naudas maksājumu sistēma. Pastkastītes uz robežas, kur klienti var iemest savas sūdzības, praktiski netiek izmantotas, kas liecina par to, ka sabiedrības informēšanas kampaņas pagaidām nav efektīvas *(skatīt arī nodaļu par politiskajiem kritērijiem)*. Kopumā arī šai jomai steidzami jāpievērš uzmanība.

Datu aizsardzības jomā, neraugoties uz 2005. gada decembra grozījumiem Datu aizsardzības

likumā, vēl aizvien veicams liels darbs pie tiesību aktu pielīdzināšanas *acquis* prasībām. Tas jo īpaši attiecas uz personas datu automātisko apstrādi, personas datu apstrādi aizsardzības, valsts drošības un sabiedriskās kārtības nolūkos, mehānismiem rīcības kodeksu pieņemšanai, atbildīgo par datu apstrādi uzdevumiem, termiņiem sūdzību iesniegšanai un noteikumiem attiecībā uz informēšanu par apstrādes operācijām. Datu aizsardzības komisijas administratīvā rīcībspēja joprojām ir vāja, ko daļēji izraisa arī lielais samazinājums 2006. gada budžetā. Komisijas person āla skaits ir nepietiekams.

Sūdzību izskatīšana vēl aizvien ir neefektīva. Komisijas neatkarība no budžeta nav garantēta pilnībā. Reģistrācijas un paziņošanas sistēmas darbība ir neapmierinoša, tāpat kā izpilde kopum ā. Sadarbība ar ombudu un citām aģentūrām joprojām ir neapmierinoša. Šobrīd Bulgārija vēl nespēj pilnībā nodrošināt *acquis* īstenošanu personas datu aizsardzības jomā (*skatīt arī 3. noda ļu*). Tādēļ sagatavošanas darbi šajā jomā ievērojami jāpaātrina.

Attiecībā uz **tiesu iestāžu sadarbību civillietās un krimināllietās** Bulgārija ir krietni pavirz ījusies uz priekšu, pielīdzinot savus tiesību aktus *acquis*. Bulgārijas Parlaments 2006. gada janv ārī ratificēja Hāgas konvenciju (1996) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, atzīšanu, izpildi un sadarbību attiecībā uz vecāku atbildību un bērnu aizsardzības pasākumiem.

Taču Tieslietu ministrija kā centrālā iestāde saskaņā ar šo Konvenciju vēl nav noteikusi noteikumus un nosacījumus tās piemērošanai. *Acquis* īstenošanas kvalitāte un Bulgārijas tiesu sistēmas darbība un efektivitāte vēl aizvien ir risināmie jautājumi. Jaunā Sodu izpildes kodeksa ieviešana būs stingri jāuzrauga, ņemot vērā tā lielo nozīmi Bulgārijas starptautiskajā sadarbībā ar tiesu iestādēm sodu izpildes jautājumos. Cīņa pret pārrobežu organizēto noziedzību j āpastiprina, jo tā ir viena no svarīgākajām jomām, uz kuru attiecas tiesu sadarbība kriminālliet ās ES ietvaros. Korupcija vēl aizvien ir nopietna tiesvedības sistēmas problēma, un tā var ietekmēt juridisko instrumentu vienmērīgu un pareizu pielietošanu savstarpējas atzīšanas jomā. Šajā jomā jāveic pastiprināts darbs.

Secinājums

Vīzu politikas jomā panākts ievērojams progress, un šobrīd Bulgārija kopumā pilda saistības un prasības, kas izriet no pievienošanās sarunām šajā jomā.

Tāpat ievērojams progress vērojams jomā, kas saistīta ar **Šengenas *acquis* piemērošanu un ār ējās ES robežas pārvaldību nākotnē**. Tomēr vēl ir vajadzīgi papildu pasākumi, lai pabeigtu priekšdarbus iestājai ES, it sevišķi, lai pilnībā īstenotu integrēto robežu pārvaldības stratēģiju un Šengenas rīcības plānu 2006.-2007. gadam. Zināms progress panākts **patvēruma meklēt āju** un **narkotiku apkarošanas** jomā, kā arī **tiesu iestāžu sadarbības civillietās un krimin āllietās** jomā. Īpaša uzmanība jāpievērš **datu aizsardzības** jomai, kur progress ir lēns. Nepabeigtie sagatavošanas darbi šajās jomās ir jāpastiprina. Visās šajās jomās vēl jāiegulda papildu darbs un nepieciešama ātra rīcība, lai līdz iestājai ES savlaicīgi paspētu novērst visas nepilnības.

Policijas sadarbības un organizētās noziedzības apkarošanas jomā un **cīņā pret krāpšanu un korupciju** panākts tikai neliels progress, neraugoties uz to, ka 2005. gada oktobrī tika pieprasīta tūlītēja rīcība. **Nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas** jomā situācija jūtami pasliktinājās. Bulgārijai šajās trijās jomās jāveic tūlītēji un izšķirīgi pasākumi, lai nodrošinātu tās gatavību iestājai ES līdz iestāšanās dienai.

4.1.18. 25. nodaļa: Muitas savienība

Attiecībā uz **administratīvo rīcībspēju un darbības spēju** ieņēmumu iekasēšana un vilto šanas un narkotiku apkarošana ir attīstījusies pareizajā virzienā. Informācijas tehnoloģiju sist ēmas sagatavošanas darbi, jo īpaši, lai nodrošinātu savienojamību ar ES sistēmām, norit labi, un, ja nebūs nekādas neparedzētas aizkavēšanās, šķiet, ka Bulgārija spēs izpildīt savas saistības līdz iestājai ES. Robežšķērsošanas punktu infrastruktūra un aprīkojums nemitīgi tiek uzlabots.

Valsts muitas aģentūra (VMA) aktīvi veicina vienkāršoto procedūru izmantošanu, īpaši izmantojot savu tīmekļa vietni un sadarbojoties ar uzņēmumiem. Tiek veikts intensīvs darbs, lai pastiprinātu pēcmuitošanas pārbaudes.

Likums par akcīzes nodokli un akcīzes preču noliktavām, kas tika pieņemts 2005. gada novembrī, paredz, ka no 2006. gada jūlija nodokļu administrācijas atbildība par akcīzes nodokļa pārvaldīšanu tiks nodota VMA (*skatīt 10. nodaļu Nodokļu uzlikšana*). VMA vadība veic organizatoriskos pasākumus, kas vajadzīgi, lai veiktu šo uzdevumu.

Muitas ierēdņu zināšanas par muitas noteikumiem un procedūrām ir labas, pateicoties efektīvai apmācības politikai, kas ieviesta VMA. Attiecībā uz cīņu pret korupciju veikti daudzi disciplin ārie pasākumi atbilstoši VMA rīcības plānam. VMA cīņa pret korupciju jāsaglabā kā tās priorit āte.

Muitas jomā priekšdarbi attiecībā uz administratīvo rīcībspēju un darbības spēju norit sekmīgi. VMA guvusi labus panākumus informācijas tehnoloģiju sistēmu savienojamības ziņā. Bulgārijai ir jāsaglabā līdzšinējais attīstības temps, sagatavojot informācijas tehnoloģiju sistēmas savienojamībai pēc iestājas ES.

Secinājums

Panākts ievērojams progress attiecībā uz **administratīvo rīcībspēju un darbības spēju** muitas jomā. Šobrīd Bulgārija kopumā pilda saistības un prasības, kas izriet no pievienošanās sarunām. Priekšdarbi turpinās, un cerams, ka Bulgārija spēs piemērot *acquis* no iestāšanās dienas, ja tiks saglabāts līdzšinējais attīstības temps.

4.1.19. 28. nodaļa: Finanšu kontrole

Attiecībā uz **strukturālās darbības izdevumu kontroli** ir uzsākta *Phare* un *ISPA* projektu atbilstības novērtēšana.

Taču ir būtiski aizkavējusies Paplašinātās decentralizētās īstenošanas sistēmas (EDIS) akredit ācija *Phare* un *ISPA* programmām. Nav ievērots jaunākajos rīcības plānos paredzētais grafiks EDIS akreditācijai attiecībā uz tūlītējiem pasākumiem, saskaņā ar kuru galīgā akreditācija j āpabeidz līdz 2006. gada jūnija beigām, un pastāv nopietns risks, ka šis process līdz 2006. gada beigām netiks pabeigts, radot nopietnas sekas, tostarp pirmspievienošanās finansējuma lielu summu zaudējumus. Tas rada šaubas arī par Bulgārijas spēju pienācīgi kontrolēt strukturālo fondu izdevumus nākotnē. Kopumā šai jomai steidzami jāpievērš uzmanība.

Attiecībā uz **ES finanšu interešu aizsardzību** ir pieņemts rīcības plāns un stratēģija krāpšanas,

kas ietekmē Eiropas Kopienu finanšu intereses, apkarošanai, un ir nodrošināta apmācība attiec īgajām iestādēm. Paziņojumu skaits par pārkāpumiem un iespējamiem krāpšanas gadījumiem p ēdējā laika ir ievērojami pieaudzis.

Stratēģija krāpšanas apkarošanai, kas ir pamats ES finanšu interešu aizsardzībai Bulgārijā, ir p ārāk vāja, lai tā būtu efektīva. Iestāžu darba grupas, ko nodibināja 12. aprīlī, uzdevums ir iesniegt jaunu stratēģijas projektu krāpšanas, kas ietekmē Eiropas Kopienu finanšu intereses, apkarošanai. Bulgārijas Padomes cīņai pret pārkāpumiem, kas ietekmē Eiropas Kopienu finan šu intereses, darba kārtība un darbības spēja attiecībā uz iestāžu savstarpējo sadarbību un jaut ājumu koordināciju starp iesaistītajam iestādēm joprojām nav apmierinoša. Ar Iekšlietu ministrijas lēmumu 14. aprīlī tika izveidotas divas darba grupas. To uzdevums būs uzlabot sadarbību starp iestādēm, kuru kompetencē ietilpst pārbaudes, izmeklēšana un ziņojumi par p ārkāpumiem.

Šajā jomā jāveic pastiprināts darbs.

Secinājums

Ir panākts progress attiecībā uz **ES finanšu interešu aizsardzību**. Taču joprojām vajadzīgs pastiprināts darbs, lai saglabātu un uzlabotu sasniegtos rezultātus. Jaunajām darba grupām jāstr ādā pie administratīvās rīcībspējas stiprināšanas un koordinācijas uzlabošanas.

Situācija ar **strukturālās darbības izdevumu kontroli** ir pasliktinājusies. Šī joma šobrīd ir pamats nopietnām bažām. Bulgārijai jāveic tūlītēji un izšķirīgi pasākumi un ievērojami jāpa ātrina EDIS akreditācijas gaita, lai nodrošinātu tās gatavību iestājai ES līdz iestāšanās dienai.

4.2. *Acquis* tulkošana bulgāru valodā

Saskaņā ar Pievienošanās akta 2. un 58. pantu visi tiesību akti, ko ES iestādes ir pieņēmušas pirms pievienošanās ES, ir piemērojami jaunajām dalībvalstīm un ir publicējami *Eiropas Savien ības Oficiālā Vēstneša* īpašā izdevumā, tostarp arī jaunajā oficiālajā valodā. ES iestādes ir atbildīgas par tulkojumu galīgo redakciju un publicēšanu, bet valstu, kas pievienojas, pien ākums ir nodrošināt tulkojumus un to pienācīgu juridisko un lingvistisko redakciju. Attiecībā uz *acquis* tulkošanu EK Tiesa ir noteikusi pamatlēmumu kopumu, kuru tulkošana ir prioritāte (kopā apmēram 15 000 lappušu).

No aptuveni 90 000 *acquis* lappušu Bulgārija jau ir iztulkojusi gandrīz 95%. Taču valsts iestād ām vēl jārediģē 44% tulkojumu pirms to iesniegšanas ES iestādēm. Tulkošanas un rediģēšanas jauda Bulgārijā vēl nav sasniegusi vajadzīgo tulkošanas tempu, kas ir apmēram 6 000 lappuses mēnesī, galvenokārt sakarā ar grūtībām personāla piesaistīšanā un noturēšanā šajā darbā. Bulg ārijas valdībai tiek prasīts pievērst šim jautājumam pienācīgu uzmanību, pretējā gadījumā *acquis* savlaicīga publicēšana līdz iestājai ES 2007. gada 1. janvārī nebūs iespējama.

4.3. Vispārējs novērtējums

Bulgārija šobrīd ir sasniegusi pieņemamu atbilstības pakāpi *acquis* prasībām.

2005. gada oktobra ziņojumā secināts, ka līdz iestājai ES Bulgārija būs pabeigusi sagatavo šanas darbus daudzās jomās. Virknē citu jomu jāveic pastiprināts darbs, bet 16 jomas izraisa nopietnas bažas.

Kopš tā laika ir gūti jauni panākumi. Ja tiks saglabāts līdzšinējais attīstības temps, tad līdz pievienošanās brīdim Bulgārijai vajadzētu būt gatavai šādās papildu jomās: valsts iepirkumi, r ūpniecības ražojumu specifikāciju savstarpēja atzīšana; nefinanšu pakalpojumu sniegšanas brīv ība; lielāka daļa kopīgu tirgus organizāciju lauksaimniecības jomā; aviācija; akcīzes nodokļi; nodokļu politiku īstenojošās struktūras; pasta pakalpojumu liberalizācija; reģionālās politikas tiesību akti; ķīmiskas vielas un ģenētiski modificēti organismi, trokšņus regulējoši tiesību akti; v īzu politika; muitas sistēmas sakārtošana.

Panākumi ir gūti arī virknē jomu, kas vairs nerada nopietnas bažas, tomēr tajās jāiegulda papildu darbs, lai pabeigtu sagatavošanas darbus: apdrošināšanas nozare, intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzība, maksājumu aģentūra lauksaimniecības nozarē, kopīga tirgus organizācija pienam, dzīvnieku slimību kontroles pasākumi, veterinārie robežkontroles punkti, dzīvnieku labturība, tirdzniecība ar dzīviem dzīvniekiem un dzīvnieku izcelsmes produktiem, sabiedrības veselības veterinārie aspekti, institucionālās un finanšu pārvaldības struktūras reģionālās politikas īstenošanai, kā arī sagatavošanas darbi integrācijai Šengenas sistēmā un ārējās ES robežas pārvaldībai nākotnē.

Pastiprināts darbs veicams arī šādās jomās: profesionālo kvalifikāciju savstarpēja atzīšana; finan šu pakalpojumi, informācijas sabiedrības pakalpojumi, personas datu aizsardzība; tiesību akti nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanai; tirdzniecības mehānismi lauksaimniecības nozarē; kopīga tirgus organizācijas vīnam, alkoholam un liellopu gaļai; tiesību akti veterinārajā un fitosanitārajā nozarē; lielākā daļa zivsaimniecības aspektu; jūras transports; PVN, tiešo nodokļu uzlikšanas noteikumi, darba likums, sociālais dialogs, sociālā integrācija, diskrimin ācijas apkarošanas politika, Eiropas Sociālais fonds, sabiedrības veselība; enerģijas tirgus liberalizācija; kodolenerģētika un kodoldrošība jo īpaši apņemšanās priekšlaicīgi slēgt un p ārtraukt turpmāku Kozlodujas kodolspēkstacijas reaktoru ekspluatāciju; tērauda rūpniecības p ārstrukturēšana; elektroniskā saziņa; programmu izstrāde, uzraudzība un iepirkumi reģionālajā politikā; horizontālie vides tiesību akti, ūdens kvalitāte, integrēta piesārņojuma novēršana un kontrole, atkritumu apsaimniekošana; patērētāju tiesību aizsardzība; patvēruma politika, tiesu iestāžu sadarbība; narkotiku apkarošana; ES finanšu interešu aizsardzība; *acquis* tulkošana bulg āru valodā.

Vēl ir sešas jomas, kas izraisa nopietnas bažas un kurās nepieciešama ātra rīcība:

– jāizveido atbilstīgu integrēto administrācijas un kontroles sistēmu (IAKS) lauksaimniecības nozarē (*acquis* 7. nodaļa);

– jāizbūvē savākšanas un apstrādes iekārtas atbilstoši *acquis* prasībām attiecībā uz transmisīvo sūkļveida encefalopātiju (TSE) un dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem (*acquis* 7. nodaļa);

– jāsniedz pierādījumi, kas skaidri liecina par gūtajiem panākumiem organizētās noziedzības t īklu darbību izmeklēšanā un to saukšanā pie atbildības (*acquis* 24. nodaļa);

– efektīvāk jāīsteno tiesību aktus krāpšanas un korupcijas apkarošanas jomā (*acquis* 24. noda ļa);

– intensīvāk jāīsteno noteikumi nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanai (*acquis* 24. nodaļa);

– jāpastiprina finanšu kontrole struktūrfondu un kohēzijas fondu izmantošanai nākotnē (*acquis* 28. nodaļa).